

CARLO GOLDONI

BUGRISOK

KOMÉDIA HÁROM FELVONÁSBAN

Fordította: Magyarosi Gizella

SZEREPLŐK

CANCIANO, tősgyökeres velencei polgár
FELICE, a felesége
RICCARDO, gróf
LUNARDO, kereskedő
MARGARITA, Lunardo második felesége
LUCIETTA, Lunardo első házasságából származó leánya
SIMON, kereskedő
MARINA, Simon felesége
MAURIZIO, Marina sógora
FILIPPETTO, Maurizio fia

Történik Velencében

ELSŐ FELVONÁS Első jelenet

Szoba Lunardo házában.

Margarita fon, Lucietta barisnyát köt, mindketten ülnek

LUCIETTA Kedves anyám...

MARGARITA Tessék, lányom.

LUCIETTA Lassan vége a karneválnak.

MARGARITA És ami azt illeti, jól kiszórakoztuk magunkat...

LUCIETTA Hát ez az! Még egy nyamvadt komédiát se láttunk.

MARGARITA Csodálkozol? Nekem ez már nem újság. Házasságunk tizenhat hónapja alatt talán volt rá példa, hogy atyádurad elvitt valahová?

LUCIETTA Nahát, pedig alig vártam, hogy újra megnősüljön. Amíg egyedül voltam itthon, azzal vigasztaltam magam: megértem a papát, hogy nem enged el sehová, hiszen nincs, aki elkísérjen. Ha majd megnősül, a mostohaanyámmal eljárhatok ide-oda. Aztán megnősült, de úgy látom, semmi változás az életünkben, se kedves anyámnak, se nekem.

MARGARITA Medvetermészete van: ő nem szórakozik, más se szórakozzon. Pedig, hallod, lánykoromban bőven volt részem mulatságban. Jó nevelést kaptam.

Anyám szigorú asszony volt, ha valami nem tetszett neki, nem rejtette véka alá, és a keze is hamar eljárt. De amikor eljött az ideje, mondhatom, kiszórakoztuk magunkat. Mittudomén ősszel kétszer-háromszor, karneváli szezonban ötször-hatszor is voltunk színházban. Ha páholykulcsot kaptunk, operába mentünk, különben színházba, és sose sajnálta a pénzt a jó helyért. Ha megtudta, hogy valahol jó darabot adnak, fiatal lányoknak valót, oda mindig elvitt bennünket. Néha még a mittudomén, a Vigadóba is elmentünk, vagy megnéztük a maszkákat, a Piazzettán a szemfényvesztőket, aztán a bábosokat és olykor-olykor a karneváli bódékat is. De otthon is folyton volt társaságunk. Jöttek a rokonok, jöttek a barátok, egy-egy fiatalember, mittudomén – és attól még nem lett oda a tisztességünk.

LUCIETTA *(félre)* Mittudomén, mittudomén – elmondta vagy hatszor.

MARGARITA Nem azt mondom, hogy legszívesebben naphosszat csatangolnék. De őszintén szólva néha azért szeretnék kimozdulni.

LUCIETTA És mit szólnak én, aki nemhogy az ajtón nem mehetek ki, de még a balkonra se tehetem ki a lábam? A múltkor épp csak kihajoltam, hát nem meglátott az a pletykafészek téstáskofa? Beárult, és azt hittem, verés lesz a vége.

MARGARITA Hát hallgatók miattad én is épp eleget!

LUCIETTA Miért? Mi rosszat tettem?

MARGARITA Mindegy is. Te, kislányom, legalább férjhez mégy, én viszont itt maradok életfogytiglan.

LUCIETTA Azt mondja, kedves anyám, hogy férjhez megyek?

MARGARITA Ha minden igaz...

LUCIETTA És mikor?

MARGARITA Mikor, mikor, mittudomén, majd ha az ég úgy akarja.

LUCIETTA És úgy ad férjhez az ég, hogy én meg se tudom?

MARGARITA Ne butáskodj, hogyne tudnád meg!

LUCIETTA Csak mert nekem még nem szóltak.

MARGARITA Ha nem szóltak, majd szólnak ezután.

LUCIETTA Talán van is már valami?

MARGARITA Lehet, hogy van, lehet, hogy nincs, az uram nem akarja, hogy kibeszéljem.

LUCIETTA De, beszélje ki, kedves anyám!

MARGARITA Szó se lehet róla, lányom.

LUCIETTA Kedves anyám, csak egy kicsit!

MARGARITA Ha eljár a szám, apádurad kikaparja a szemem.

LUCIETTA Mondja bátran, tőlem nem fogja megtudni.

MARGARITA Mittudomén, kifecseged.

LUCIETTA Ugyan dehogy, mittudomén, miért fecsegném ki?

MARGARITA Hogyhogy mittudomén?

LUCIETTA *(ironikusan)* Tudomiséen, csak úgy mondtam, ez a szavamjárása.

MARGARITA *(félre)* Látom én, te kis liba, hogy engem akarsz kifigurázni.

LUCIETTA No, árulja el, kedves anyám!

MARGARITA A dolgoddal törődj, még mindig nincs kész az a harisnya?

LUCIETTA Mindjárt, mindjárt.

MARGARITA Ha arra jön haza az uram, hogy a harisnya még sehol, azt fogja mondani, hogy már megint a balkonon bámészkodtál, és mittudomén... *(Félre)* A fenébe, folyton rájár a szám!

LUCIETTA Nézze csak, hogy szaporázom. És meséljen már valamit arról a vőlegényről!

MARGARITA Milyen vőlegényről?

LUCIETTA Nem azt mondta az előbb, hogy férjhez megyek?

MARGARITA Mittudomén.

LUCIETTA Kedves anyám, látom én, hogy tud valamit...

MARGARITA *(kissé mérgesen)* Nem tudok semmit.

LUCIETTA Jó, csak azt a semmiséget, egy kis semmiséget, no!

MARGARITA Elég legyen!

LUCIETTA *(dübösen)* Pukkadjon meg!

MARGARITA Hogy beszélsz te velem?

LUCIETTA Engem senki se szeret ezen a világon!

MARGARITA Jobban is szeretlek, te kis liba, mint kéne.

LUCIETTA *(félhangosan)* Ahogyan csak mostohától telik.

MARGARITA Mit mondtál?

LUCIETTA Egy szót se szóltam.

MARGARITA *(mérgesen)* Ide figyelj, te, ne bosszants fel, mert mindjárt, mindjárt... El se tudom mondani, mit tűrök én ebben a házban. A férjem naphosszat gyötör, még csak az hiányzik, hogy a mostohalányom is, mittudomén, kihozzon a béketűrésből.

LUCIETTA Kedves anyám elég hamar elveszti a türelmét.

MARGARITA *(félre)* Van benne valami. Régebben nem voltam ilyen, egészen elvadultam. Mit csináljunk: aki farkasok közé kerül, maga is megtanul üvölni.

Második jelenet

Lunardo és előbbiek.

Lunardo óvatosan, némán oszon be

MARGARITA *(félre)* No megjött, hogy a fene vinné el. *(Feláll)*

LUCIETTA *(félre)* Settenkedik, mint a macska. *(Feláll)* Jó napot, atyámuram.

MARGARITA *(Lunardónak)* Szép jó napot. Nem is köszönsz?

LUNARDO Dolgozzatok, dolgozzatok! Képesek vagytok egy pukedli miatt abbahagyni a munkát?

LUCIETTA Dolgoztam egész időig. Rögtön kész a harisnya.

MARGARITA Úgy bánsz velünk, mint, mittudomén, a napszámosokkal.

LUNARDO Te mindig ilyen, hogyúgymondjam, lehetetlen hangon beszélsz velem.

LUCIETTA Ugyan már, kedves atyámuram, legalább ezekben a karnevál végi napokban ne pirongasson bennünket! Nem megyünk sehova, hát nem megyünk; de legalább itthon legyen béke.

MARGARITA Ó meg a béke! Egy napot sem bír ki morgolódás nélkül.

LUNARDO Nézzenek oda, micsoda beszéd ez? Mi vagyok én? Vadember? Vadállat? Mi okotok panaszra? A tisztességes szórakozás nekem sincs ellenemre.

LUCIETTA Jó, akkor vegyünk fel álarcot, és vigyen el valahová!

LUNARDO Álarcot? Álarcot?

MARGARITA *(félre)* Mindjárt megüti a guta.

LUNARDO Hogy jut eszedbe, hogy én álarcosan kísérgelek? Láttál te már engem, hogyúgymondjam, maskarában? Különben is, tudod, mire való az álarc? Hogy kik szoktak álarcosan járni? Ne akarjátok, hogy

kimondjam; lányok csak ne járjanak maskarában!

MARGARITA És asszonyok?

LUNARDO Asszonyok se, nem bizony, asszonyok se.

MARGARITA Más asszonyoknak akkor, mittudomén, hogyhogy mégis szabad?

LUNARDO Mittudomén, mittudomén. Én a saját háznépemmél törődöm, mások nem érdekelnek.

MARGARITA Azért, mert, hogyúgymondjam, morgó medve vagy.

LUNARDO Margarita, vigyázz a nyelvedre!

MARGARITA Lunardo, ne bosszants föl megint!

LUCIETTA Ugyan már, ne kezdjék előlről! Mindig ez van. Nem olyan fontos nekem az a maskara. Maradok itthon, csak legyen béke.

LUNARDO De hát hallottad: hogyúgymondjam... halottad! Ő piszkál föl folyton...

Margarita nevet

(Margaritának) Most mit nevetesz?

MARGARITA Már az is baj, ha nevetek?

LUNARDO Gyertek ide mind a ketten, mondok valamit. Nekem is van gondom-bajom, és olyankor biztosan kiállhatatlan vagyok, de ma jó a kedvem. Karnevál van, mit szólnátok egy kis vidámsághoz?

LUCIETTA Állunk elébe!

MARGARITA Szóval?

LUNARDO Ide figyeljete: ma társaságban ebédelünk.

LUCIETTA *(lelkesen)* Hol, atyámuram, hol?

LUNARDO Idehaza.

LUCIETTA *(bánatosan)* Idehaza?

LUNARDO Igen, lányom, idehaza. Miért, talán kocsmázn szeretnél?

LUCIETTA Nem, kocsmázni azt nem.

LUNARDO Vendégségbe pedig nem megyek, én nem megyek senki nyakára, hogyúgymondjam, potyázni!

MARGARITA Jól van már, ne neki magyarázz, nekem mondd! Valakit, mittudomén, meg akarsz hívni?

LUNARDO Meg bizony. Ebédvendégeket hívtam. Jót mulatunk, kirúgunk a hámból.

MARGARITA Kik lesznek itt?

LUNARDO Csupa úriember, kettő közülük nős, hozzák az asszonyt is, szóval pazar lesz!

LUCIETTA *(vidáman, félre)* Ezt már szeretem! *(Lunardóhoz)* Kedves papa, mégis kik azok?

LUNARDO De kíváncsi a kisasszony!

MARGARITA Ejnye, papácska, hát nem akarod elárulni, kik lesznek a vendégeink?

LUNARDO Már hogy ne akarnám! Canciano Tartuffola úr, Maurizio dalle Strope úr és Simon Maroele úr.

MARGARITA Uramatyám! Csupa kiállítási darab! Díszpéldányok a javából.

LUNARDO Mit akarsz ezzel mondani? Talán nem a legderekabb férfiak?

MARGARITA Dehogynem. Vademberek, akárcsak te.

LUNARDO Te, asszony, te! Manapság az olyan ember, akinek, hogyúgymondjam, helyén van az esze, könnyen megkapja, hogy vadember. És tudod, miért? Mert ti nők túlságosan el vagytok kaptatva. Nem tudjátok, hol a határ; nektek csak a szórakozáson, a mulatságon, a divaton, a mókán és a léhaságon jár az eszetek. Nektek az otthonotok börtön. A ruhátok, ha nem került egy vagyomba, már nem is szép; ha nem járhattok társaságba, úgy kétségbe estek, hogy se látok, se hallotok; a józan észnek szikrája sincs bennetek, hisztek boldog-boldogtalannak, észre se vesztetek, hány ház, hány család omlott már össze emiatt; aki pártfogol benneteket, arra morogtok, azt kinevettitek; aki nyugodtan akar élni a saját fedele alatt, derűsen, megbecsülésben, azt nagyon hamar kiosztjátok, hogy ilyen-olyan kötözködő, mogorva, hogyúgy-

mondjam, bugris. Erre mit szólsz? Igazam van?

MARGARITA Semmi kedvem veszekedni. Legyen minden, ahogy te akarod. Ezek szerint Felice és Marina is nálunk ebédel.

LUNARDO Ahogy mondod. Látod, szeretem én a társaságot. Mindenki a maga házastársával. Így legalább semmi illetlenség nem eshet, semmi hogyúgyomdjam... (*LuciETTának*) Te meg mit hallgatózol? Most nem hozzád beszélek.

LUCIETTA (*Lunardónak*) Miért? Mi az a nagy titok, amit nekem nem szabad hallani?

LUNARDO (*balkan Margaritának*) Alig várom már, hogy túladjak rajta.

MARGARITA (*balkan Lunardónak*) Hogy áll a helyzet?

LUNARDO (*balkan Margaritának*) Majd elmesélem. (*LuciETTának*) Te kimehetsz.

LUCIETTA Tessék?

LUNARDO Azt mondtam, kimehetsz.

LUCIETTA Nézzenek oda, micsoda méregzsák!

LUNARDO Kifelé, mert kapsz egy nagy pofont!

LUCIETTA Hallja ezt, anyám?

MARGARITA (*indulatosan*) Ejnye, eredj hát, ha egyszer azt mondta, fogadj szót!

LUCIETTA (*félre*) Ó, ha szegény jó anyám élne! ... Most még egy utcaseprőhöz is hozzámennék. (*El*)

Harmadik jelenet

Lunardo és Margarita

MARGARITA Kedves Lunardóm, őelőtte nem mondtam, de túlságosan goromba voltál ezzel a lánnyal.

LUNARDO Te ehhez nem értesz. Szeretem, de kordában tartom.

MARGARITA Sosincs semmi szórakozása.

LUNARDO Egy lánynak otthon a helye, egy lány nekem ne kóborogjon.

MARGARITA Legalább színházba elengedhetnéd néha.

LUNARDO Még mit nem! Ha egyszer férjhez adom, azt akarom mondani a jövődöbelijének: uram, ez a lány még sosem viselt maskarát, és sohasem volt színházban.

MARGARITA És lesz valami ebből a férjhezmenetelből?

LUNARDO Nem szóltál a lánynak?!

MARGARITA Hogy szóltam volna?

LUNARDO Te, vigyázz!

MARGARITA Mondom, hogy nem.

LUNARDO Hát azt hiszem, sikerült nyelvbe ütnöm.

MARGARITA És ki a vőlegény, ha szabad érdeklődnöm?

LUNARDO Csss! Meg ne hallja valaki! (*Körülnéz*) Maurizio úr fia.

MARGARITA Filippetto?

LUNARDO Igen, de csss, egy szót se!

MARGARITA Csss, csss, mit titokzatoskods? Nem csempészáruról beszélünk!

LUNARDO Nem akarom, hogy belelássanak a dolgaimba.

MARGARITA És meglesz hamarosan?

LUNARDO Meg, meg.

MARGARITA Talán meg is kérték a lányt?

LUNARDO Azon már túl vagyunk. Odaígértem.

MARGARITA (*meglepetten*) Már oda is ígérted?

LUNARDO Oda hát. Mit kell ezen csodálkozni?

MARGARITA Se szó, se beszéd?

LUNARDO Én vagyok az úr a háznál.

MARGARITA És mi lesz a hozomány?

LUNARDO Amit adok.

MARGARITA Nem térek magamhoz. Nekem nem kellett volna, mittudomén, legalább egy szóval megemlítened?

LUNARDO Mittudomén, mittudomén, hát nem épp most mondom?

MARGARITA No és a lány mikor tudja meg?

LUNARDO Majd az esküvőjén.

MARGARITA Nem is láthatja előtte?

LUNARDO Nem bizony.

MARGARITA Biztos vagy benne, hogy tetszeni fog neki?

LUNARDO Én vagyok az úr a háznál.

MARGARITA Jó, jó, a te lányod, semmi közöm hozzá, tégy, amit akarsz.

LUNARDO Nekem ne mondhassa senki, hogy látta a lányt, és vinnie kellett, ha tetszett, ha nem.

MARGARITA És ha nem fog neki tetszeni?

LUNARDO Az apja a szavát adta.

MARGARITA Ez aztán a házasság!

LUNARDO Miért, mit akarsz? Előbb talán feküdjenek össze?

MARGARITA Kopogtak; megnézem, ki az.

LUNARDO Nincs ott a szobalány?

MARGARITA Ágyaz; majd én kimegyek.

LUNARDO Nem. Te csak ne mászkálj a balkonon!

MARGARITA No tessék!

LUNARDO Nem akarom, hogy kimenj, majd én. Itt, hogyúgyomdjam, én parancsolok; én parancsolok és kész. (*El*)

Negyedik jelenet

Margarita, majd Lunardo

MARGARITA Jól bevásároltam ezzel az emberrel! Párját ritkítja, mondhatom. Az örökös hogyúgyomdjamozásával pedig egyszer még, mittudomén, kikerget a világból.

LUNARDO Tudod, ki az?

MARGARITA Ki?

LUNARDO Maurizio úr.

MARGARITA A vőlegény apja?

LUNARDO Ne üvöls! Igen, ő.

MARGARITA Talán szerződni jön?

LUNARDO Te most ki is mehetsz.

MARGARITA El akarsz küldeni?

LUNARDO El; menj ki!

MARGARITA Nem akarod, hogy halljam?

LUNARDO Nem bizony.

MARGARITA Nézzenek oda! Tudod, kivel beszélsz?

LUNARDO Én vagyok az úr a háznál.

MARGARITA Mégiscsak a feleséged volnék...

LUNARDO Azt mondtam, kimégy!

MARGARITA Morgó medve!

LUNARDO Szedd a lábad!

MARGARITA (*lassan kifelé indulva*) Barom!

LUNARDO (*dühösen*) Elhallgatsz végre?

MARGARITA Vadállat! (*El*)

Ötödik jelenet

Lunardo, majd Maurizio

LUNARDO Kiment. Szép szóval nem boldogul az ember. Muszáj vele kiabálni. Szeretem én, nagyon is szeretem, de az én házamban én parancsolok.

MAURIZIO Alászolgája, Lunardo úr.

LUNARDO Szép jó napot, Maurizio úr.

MAURIZIO Beszéltem a fiammal.

LUNARDO Megmondta neki, hogy meg akarja házasítani?

MAURIZIO Megmondtam.

LUNARDO Mit szólt hozzá?

MAURIZIO Azt mondta, örül, de azért megnézné a lányt.

LUNARDO (*méltatlankodva*) Szó se lehet róla, nem ebben egyeztünk.

MAURIZIO Jól van, jól van, ne mérgeledjön, a gyerek azt csinálja, amit én mondok.

LUNARDO Akkor hát térjünk, hogyúgymondjam, a tárgyra: a hozomány együtt van. Hatezer dukátot ígértem, hatezer dukátot adok. Zecchinóban vagy ezüstben kéri, esetleg bankutalványt akar? Válasszon!

MAURIZIO Nem szeretem a készpénzt. Kamatozzon inkább bankbetétben, vagy fektessük be a lehető legjobban.

LUNARDO Rendben; legyen uraságod kívánsága szerint.

MAURIZIO Kelengyére meg ne költson; minek?

LUNARDO Úgy adom a lányt, ahogy van.

MAURIZIO Selyemholmit hord?

LUNARDO Van egy-két cifra rongya.

MAURIZIO Az én házamban nem tűröm a selymet. Míg én élek, gyapjúruhát hordjon; kisköpenyről, főkötőről, abroncsos szoknyáról szó se lehet; parókáról, bodorított hajról ne is ábrándozzon!

LUNARDO Igaza van! A számból vette ki a szót. Ékszer mit szán neki?

MAURIZIO Egy pár szép aranycsatot; az esküvőre pedig kap egy gyöngyös fülöngügöt meg a feleségem hagyatékából valamit.

LUNARDO Nagyszerű, nagyszerű; de nehogy elkövesse azt az ostobaságot, hogy divatos foglalatba téteti!

MAURIZIO Azt hiszi, elment az eszem? Fütyülök én a divatra. Az ékszer mindig divatos. Mi benne az érték: a gyémánt vagy a foglalat?

LUNARDO Pedig manapság egyesek, hogyúgymondjam, töméntelen pénzt kidobnak foglalatra!

MAURIZIO Ahogy mondja; de ha az ember tízévenként újrafoglaltat egy ékszer, száz év alatt kétszer vásárolta meg!

LUNARDO Kevesen gondolkodnak úgy, mint mi ketten.

MAURIZIO Kevés embernek is van annyi pénze, mint nekünk!

LUNARDO És még azt mondják ránk, hogy nem tudunk élni.

MAURIZIO Lelki szegények! Honnan tudnák ezek, hogy a szívünkben mi lakik? Azt hiszik, csak hívságokból áll az élet, azontúl vége a világnak. Hej, komám, pedig az ám csak a nagyszerű érzés, ha az ember elmondhatja: megvan mindenem, semmiben sem látok hiányt, és ha megszorulok, akár száz zecchinót is elő tudok hipp-hopp teremteni.

LUNARDO Úgy bizony; meg az, hogy jókat lehet enni: kövér kappant, gyenge csirkét, omlós borjúcomb.

MAURIZIO És mindennek a javát a legjobb áron, mert ugyebár aki rögtön fizet...

LUNARDO És otthon, ahol semmi lárma, semmi pusmogás.

MAURIZIO És nem zavar senki.

LUNARDO És senki nem üti bele az orrát a dolgainkba.

MAURIZIO És mi vagyunk az úr a háznál.

LUNARDO És nem dirigál az asszony.

MAURIZIO És nem szájal a gyerek.

LUNARDO Az én lányom szigorú nevelést kapott.

MAURIZIO Az én fiam is valóságos gyöngyszem. Az aztán nem szórja a pénzt.

LUNARDO Az én lányom mindent megcsinál. Elvégez minden házimunkát, még el is mosogat. Így neveltem.

MAURIZIO Én a fiamat harisnyát stoppolni és nadrágot foltozni is megtanítottam, hogy hagyja békén a cselemlányokat.

LUNARDO (*nevet*) Ez igen!

MAURIZIO (*nevet*) Ahogy mondom.

LUNARDO (*a kezét dörzsöli, nevet*) Akkor hát üssük nyélbe ezt a házasságot, essünk túl rajta.

MAURIZIO (*mint fent*) Legyen meg a parti, komám uram.

LUNARDO És hát várom ebédre, ahogy megbeszéltük.

Beszereztem négy, hogyúgymondjam, méretes pacalt.

MAURIZIO Márpedig azt bekebelezzük.

LUNARDO Kiélvezzük az utolsó falatig.

MAURIZIO A legnagyobb nyugalomban.

LUNARDO És még azt mondják ránk, hogy bugrisok vagyunk.

MAURIZIO Az ostobák!

LUNARDO A tökkelütöttek!

Hatodik jelenet

Szoba Simon úr házában.

Marina és Filippetto

MARINA Mi történt, öcsém? Ilyen csoda is megesik, hogy meglátogatsz?

FILIPPETTO Eljöttem az irodából, és gondoltam, hazafelé menet beköszönök.

MARINA Derék dolog, Filippetto, jól tetted. Ül le; eszel egy falatot?

FILIPPETTO Köszönöm, nénikém, de igyekeznem kell haza, mert jaj nekem, ha apámuram nem talál.

MARINA Majd megmondod, hogy Marina nénédnél voltál, mi kifogása lehet ellene?

FILIPPETTO Még csak az hiányzik! Örökké a sarkamban van, egy perc nyugtom sincs tőle.

MARINA Ha úgy vesszük, jól teszi. De a nénédhez azért elengedhetne.

FILIPPETTO Mondtam neki, de hallani sem akar róla.

MARINA Éppen olyan rigolyás, mint a férjem.

FILIPPETTO Simon bácsi itthon van?

MARINA Nincs, de minden pillanatban megjöhet.

FILIPPETTO Ha meglátja, hogy itt vagyok, még tőle is megkapom a magamét.

MARINA Ne törődj vele. Jól is néznénk ki: az unoka-öcsém vagy, a nővérem fia. Mióta meghalt szegény, rajtad kívül senkim sincs a világon.

FILIPPETTO Nem szeretném, ha miattam néném-asszonyt is leteremtené.

MARINA Ó, fiam, azért sose fájjon a fejed! Megválaszolok én neki. Jól is néznék ki, ha hagynám magam. Állandóan költözködik. Nem hiszem, hogy van nála farragatlanabb ember a földön.

FILIPPETTO Még apámuramon is túltesz?

MARINA Könnyen lehet.

FILIPPETTO Mióta az eszemet tudom, soha semmi szórakozást nem engedélyeztet. Munkanapokon reggeltől estig dolgozom. Ünnepnapokon a szokásos mise, aztán indulás haza. Mindenhová szolgálval kísértet, és ha tudná, hogy megvesződtem a szolgálval, hogy most eljöhessek ide! A Giudeccán vagy Castellóban nem jártam soha, a Szent Márk téren háromszor-négyszer ha voltam életemben. Azt akarja, hogy amit ő tesz, azt csináljam én is. Késő estig dolgozom az irodában, aztán vacsora, utána ágyba, és jóccakát.

MARINA Nagyon sajnállak, kisfiam. Tudom, hogy az ifjúságot fegyelmezni kell, de ami sok, az sok.

FILIPPETTO Nem tudom, meddig tűröm én ezt.

MARINA Felnőtt ember vagy, igazán lehetne rád egy kis tekintettel.

FILIPPETTO Nénikém nem hallott semmit?

MARINA Miről?

FILIPPETTO Apámuram nem mondott semmit?

MARINA Idejét sem tudom, mikor láttam utoljára.

FILIPPETTO Szóval nem tud semmit.

MARINA Nem én. Mi újság?

FILIPPETTO De nem mondja vissza apámuramnak?!

MARINA Nem, ne aggódj.
 FILIPPETTO De tényleg, komolyan.
 MARINA Nem, hányszor mondjam, hogy nem.
 FILIPPETTO Képzeld, meg akar házasítani.
 MARINA Ne beszélj!
 FILIPPETTO Ő maga mondta.
 MARINA Megvan a menyasszony?
 FILIPPETTO Meg bizony.
 MARINA Kicsoda?
 FILIPPETTO Megmondom, de drága nénikém, egy szót se!
 MARINA Ejnye, mindjárt megharagszom. Mit gondolsz te rólam?
 FILIPPETTO Lunardo Crozzola úr lánya.
 MARINA Igen, igen, ismerem. Vagyis nem őt, csak a mostohaanyját, Margarita Salicolát; ő is jól kifogta, Lunardo úr ugyanolyan vadember, mint a férjem. Hallod, apádék aztán szépen egymásra találtak. Látad már a lányt?
 FILIPPETTO Nem, nénikém.
 MARINA De mielőtt a szerződést megkötik, csak megmutatják!
 FILIPPETTO Félek, hogy nem.
 MARINA Szépen vagyunk! És ha nem fog tetszeni?
 FILIPPETTO Ha nem tetszik, majd nem veszem el, és kész!
 MARINA Csak jobb lenne előtte látni.
 FILIPPETTO Most mondja meg, mit csináljak?
 MARINA Beszélj apáduraddal.
 FILIPPETTO Megpróbáltam, de letorkolt.
 MARINA Ha tudnám, én elintézném neked.
 FILIPPETTO De jó is volna!
 MARINA Csakhogy ez a vén medve Lunardo mindenki elől rejtegeti a lányát.
 FILIPPETTO Ha legalább valami ünnepnapon...
 MARINA Csönd legyen, megjött a férjem.
 FILIPPETTO Elmenjek?
 MARINA Maradj csak.

Hetedik jelenet

Simon és előbbiek

SIMON *(félre)* Mit keres itt ez a taknyos?
 FILIPPETTO Alázatos szolgálja, bácsikám.
 SIMON *(ridegen)* Jó napot.
 MARINA Szépen fogadod az unokaöcsémet.
 SIMON Megmondtam, hogy a házamban nem akarok rokonokat látni.
 MARINA Nézzenek oda! Talán nyakra-főre idejárnak a rokonaim hol ezért, hol azért? Nem szorulnak azok terád. Végre-valahára meglátogat az unokaöcsém, te meg mindjárt nekem esel. A favágó, a paraszt különül viselkedik. Üriember vagy te? Faragatlan tuskó, az vagy, vedd tudomásul.
 SIMON Abbahagyod végre? Ma nem akarok veszekedni.
 MARINA Látni se bírod az unokaöcsémet? Mit ártott ő neked?
 SIMON Semmit. Kedvelem is a magam módján. De tudod, hogy nem szeretem a házamban az idegent.
 FILIPPETTO Ne féljen, többet nem jövök.
 SIMON Lekötelezel.
 MARINA Én szeretném, ha eljönne.
 SIMON Én meg nem szeretném, ha eljönne.
 MARINA Nem tilthatod meg.
 SIMON Ami nekem nem tetszik, azt igenis megtilthatom, és meg is fogom tiltani.
 FILIPPETTO *(indul)* Alázzolgája.
 MARINA *(Filippettónak)* Megállj! *(Simonnak)* Mi bajod ezzel a fiúval?
 SIMON Az, hogy ne járjon ide!
 MARINA De miért?

SIMON Csak. Ide nekem ne járjon senki!
 FILIPPETTO Nénikém, hadd menjek!
 MARINA Menj csak, öcsém, menj. Majd felkeresem atyáduradat.
 FILIPPETTO Nénikém, bácsikám, minden jót!
 SIMON Alázzolgája.
 FILIPPETTO *(félre)* Ez még az apámon is túltesz, tízszer olyan goromba. *(El)*

Nyolcadik jelenet

Marina és Simon

MARINA Látod, milyen vagy? Most mit mond rólad az a fiú?
 SIMON Ismered a természetemet. Az én házamban azt csinálók, amit én akarok.
 MARINA De hát mi bajod veled?
 SIMON Semmi. De ide nekem ne járjon senki.
 MARINA Miért nem mentél be a szobádba?
 SIMON Mert itt akarok lenni.
 MARINA Szép dolog, mondhatom. A konyhapénzt kiadtad?
 SIMON Nem.
 MARINA Ma talán nem ebédelünk?
 SIMON Nem.
 MARINA Nem ebédelünk?
 SIMON *(hangosabban)* Nem.
 MARINA Már csak ez hiányzott, hogy az ebéd miatt is mérgelednem kelljen.
 SIMON Ha ezt valaki hallaná, azt hinné, valami vadbarommal beszélsz.
 MARINA Mondd meg, miért nem lesz ma ebéd?
 SIMON *(mogorván)* Mert vendégségbe megyünk.
 MARINA És ezt úgy kell belőled kihúznom?
 SIMON Veled nem lehet normálisan beszélni.
 MARINA Ne haragudj, kedves férjem, de ritka rossz természeted van.
 SIMON Mintha eddig nem tudtad volna. Ha meg tudtad, most mit cirkusozol?
 MARINA *(félre)* Türelem, türelem. *(Hangosan)* Szóval hol ebédelünk ma?
 SIMON Ahová viszlek.
 MARINA De hová viszel?
 SIMON Ahová megyek.
 MARINA Miért nem akarod megmondani?
 SIMON Téged csak ne érdekeljen! Elég, ha én tudom.
 MARINA Te tényleg megbolondultál. Tudni kell, hová megy az ember, mit vegyen fel, kikkel lesz egy társaságban. Nem szeretnék nevetségessé válni.
 SIMON Ahová én viszlek, ott nem válsz nevetségessé.
 MARINA Egyáltalán kivel megyünk?
 SIMON Velem.
 MARINA Te aztán igazán furcsa ember vagy!
 SIMON Elismerem, furcsa vagyok.
 MARINA Mennem kell, és azt sem tudom, hová?
 SIMON Bizony, bizony.
 MARINA Kutya legyen, ha veled tartok.
 SIMON Akkor éhen maradsz.
 MARINA Elmegyek Maurizio sógorhoz.
 SIMON Maurizio sógorod is éppen oda hivatalos.
 MARINA Hová, az isten szerelmére?
 SIMON Ha velem jössz, megtudod. *(El)*

Kilencedik jelenet

Marina, később Felice, Canciano és Riccardo gróf

MARINA Én még ilyent nem láttam! Faragatlan tuskó!

Kopognak. *(Kiszól)* Hé, nézzétek meg, ki kopog! Az embernek megáll az esze. Vendégségbe megyünk, és nem tudom, kihez. Igazán nagy kedvem volna kimozdulni egy kicsit, de csak úgy a vakvilágba nem megyek. Nézzünk oda, ki van itt: Felice! És kivel, hát a férjével, azzal a bolonddal. Sőt, úgy látom, hozott még valakit. Ez a nő gavallér nélkül egy lépést se tesz. A férje szakasztott mása az enyémnek, csak hogy Felice nem tűri a rigolyáit, rá se hederít, az a szerencsétlen meg úgy megy utána, mint a pulikutya. Szegény uram! Mit szól, ha ezt a tömeget meglátja? Bónom is én, mond, amit akar, nem én hívtam őket ide. Én nem lehetek udvariatlan.

FELICE Jó napot, Marina!

MARINA Jó napot, Felice. Tisztelem az uraknak.

CANCIANO *(mélabúsan)* Jó napot.

RICCARDO *(Marinának)* Legalázatosabb szolgája, asszonyom.

MARINA Hozta isten. *(Felicének)* Ki ez az úr?

FELICE Külföldi lovag, gróf, az uram barátja; jól mondom, Canciano?

CANCIANO Tudom is én.

RICCARDO Jó barát, és kegyelmek alázatos szolgája.

MARINA Ha Canciano uram barátja, akkor csak derék ember lehet.

CANCIANO Tudom is én.

MARINA Hogyhogy nem tudja? Hiszen urasággal jött!

CANCIANO Velem ugyan nem!

FELICE Hát kivel, te? Kedves gróf úr, ne vegye a szívére. Karnevál van, tudja, és a férjem nagy mókamester.

Meg akarja tréfálni Marinát; jól mondom, Canciano?

CANCIANO *(félre)* Ezt is le kell nyelnem.

MARINA *(félre)* De nagy ravasz vagy! *(Hangosan)*

Leülnek egy kicsit? Helyezkedjenek kényelembe!

FELICE Jó, egy kicsit leülünk. *(Leül!)* Parancsoljon, gróf úr, ide.

RICCARDO Jobb helyre nem is kerülhettem volna.

CANCIANO És én hova üljek?

FELICE *(Cancianónak)* Menj oda Marina mellé.

MARINA *(halkan Felicének)* Ne, drágám, a férjem agyoncsap.

FELICE *(Cancianónak)* Nézd, ott is vannak székek.

CANCIANO Hogyne, nagyon köszönöm. *(Oldalt leül)*

RICCARDO *(Cancianónak)* Ha inkább ide szeretne, barátom, csak tessék, ebből nem csinálunk gondot. Majd átülök Marina asszony mellé.

MARINA *(Riccardónak)* Maradjon csak, gróf úr, ne zavartassa magát.

FELICE Jaj, ne osztozkodjanak már! Csak nem hiszik, hogy a férjem féltékeny? Canciano, kérd ki magadnak! Hallod, azt hiszik, féltékeny vagy. Nahát, gróf úr, uraságról ezt nem gondoltam volna. Az én férjem úriember, tudja, milyen asszony a felesége, ő nem szenved efféle nyavalyában, vagy ha mégis, majd kiverem a fejéből. Szép is volna, ha a magamfajta tisztességes asszony az illendőség határain belül nem beszélgethetne egy finom úrral, egy derék emberrel, aki csak a karnevál kedvéért, azért a négy napért jött el Velencébe, s akit a tulajdon bátyám ajánlott be nekem Milánóból. Micsoda udvariatlanság volna ez, igaz-e, Marina? Micsoda számárság! Az én férjem nem olyan, ő azon van, hogy érdemeket, megbecsülést szerezzen magának, és ad rá, hogy a felesége társaságba járjon, szórakozzék, tetszést arasson. Jól mondom, Canciano?

CANCIANO *(kényszeredetten)* De még mennyire.

RICCARDO Őszintén szólva eleinte volt egy kis kétségem efelől, de most, hogy így eloszlatta, és Canciano úr is helyesel, megnyugszom, és tartom szerencsémnek, hogy a szolgálatukra lehetek.

CANCIANO *(félre)* Akkor voltam nagy marha, amikor a házamba beengedtem.

MARINA Sokáig marad Velencében, gróf úr?

RICCARDO Eredetileg kis időre jöttem, de úgy elbűvölt ez a szép város, hogy még maradok.

CANCIANO *(félre)* Lehetséges, hogy nem viszi el az ördög?

FELICE Ha minden igaz, Marina, ma együtt ebédelünk.

MARINA Hol?

FELICE Ejnye! Hát nem is tudja?

MARINA Beszél a férjem a mai ebédről, csak azt nem mondta, hol lesz.

FELICE Margaritánál.

MARINA Lunardóéknál?

FELICE Úgy bizony.

MARINA Már értem. Meglesz az eljegyzés?

FELICE Miféle eljegyzés?

MARINA Hát nem hallotta?

FELICE Nem én. Meséljen!

MARINA Ó, nagy újság van.

FELICE Ki megy férjhez? Lucietta?

MARINA Bizony; de csitt!

FELICE *(Marina mellé húzódik)* Meséljen, drágám!

MARINA *(Riccardo és Canciano felé int)* Előttük?

FELICE Riccardo úr, szórakoztassa a férjemet, vonuljanak kicsit félre! Beszélgessen vele is. Szereti ő, ha a feleségét szóval tartják, de azért ő sem akar a társaságból kimaradni. Jól mondom, Canciano?

CANCIANO *(Riccardónak)* Miattam igazán ne fáradjon!

RICCARDO *(közelebb megy Cancianóhoz)* Nekem ez nem fáradtság, ellenkezőleg. Egy-két dolgot úgyis szeretnék megkérdezni tőle.

CANCIANO *(félre)* No, abban nem lesz köszönet.

FELICE *(Marinának)* Szóval?

MARINA *(Felicének)* Hanem kegyed aztán a huncut asszony!

FELICE Különben a férjem mellett megsavanyodnék.

MARINA Nekem mondja?...

FELICE Meséljen, meséljen. Mi van Luciettával?

MARINA Elmondom sorjában, csak halkan, hogy meg ne hallják.

Sugdolóznak

RICCARDO *(Cancianónak)* Úgy látom, uraságod nem nagyon figyel rám.

CANCIANO Ne haragudjon, de annyi a gondom, hogy más bajával már nem tudok törődni.

RICCARDO Kérem, akkor nem alkalmatlankodom. De míg az asszonyok kitárgyalják a titkaikat, legalább szölgünk egymáshoz, beszélgessünk mi is.

CANCIANO Mit mondhatnék én uraságodnak? Szükszerű ember vagyok, nem tudom, mi újság a világban, és nem szeretek beszélgetni.

RICCARDO *(félre)* Faragatlan tuskó!

FELICE *(Marinának)* Még nem látta a lányt?

MARINA Nem, és nem is akarják neki bemutatni.

FELICE Hát ez bizony nagy ostobaság.

MARINA Ha rajtam múlna! Mit nem adnék érte, hogy ez a találkozás létrejöjjön, mielőtt a szerződést megkötik.

FELICE Nem mehetne egyszerűen el hozzá?

MARINA Arról szó sem lehet.

FELICE Esetleg álarcosan, a karnevál ürügyén?...

MARINA Halkabban, még meghallják.

FELICE *(Riccardónak)* Hé, ne ide füleljenek, törődjenek a maguk dolgával! Beszélgessenek, mi is beszélgetünk. *(Marinának)* Tudja, mi jutott eszembe?

Suttogva folytatják

RICCARDO Hová készül ma este?
 CANCIANO Haza.
 RICCARDO És a kedves neje?
 CANCIANO Haza.
 RICCARDO Á, biztosan estélyt adnak!
 CANCIANO Eltalálta: tollasbál lesz.
 RICCARDO Tollasbál? Hány órákor?
 CANCIANO Nyolckor.
 RICCARDO Uraságod a bolondját járhatja velem!
 CANCIANO Ugyan, hova gondolt!
 RICCARDO *(félre)* Ezzel csődöt mondtam.
 FELICE *(Marinának)* Mit szól hozzá? Jó ötlet?
 MARINA Remek; ez volna a legtisztább munka. Csak azt nem tudom, hogy értesítem az unokaöcsémet.
 Ha elküldök érte, a férjem kitér a hitéből.
 FELICE Üzenje neki azt, hogy jöjjön el hozzám.
 MARINA És az apja?
 FELICE Nem arról volt szó, hogy ő is Lunardo úrnál ebédel? Amíg ő odavan, a fiú nyugodtan eljőhet. A többi az én dolgom.
 MARINA És aztán?
 FELICE És aztán, és aztán! Minden megy a maga útján.
 Megmondtam, a többi az én dolgom.
 MARINA Most azonnal értesítem.
 FELICE *(Riccardónak és Cancianónak)* Mi történt, megkukulak?
 RICCARDO Canciano úrnak nincs kedve beszélgetni.
 FELICE Szegény feje! Biztosan nyomasztja valami.
 Annyi a gondja... pedig, tudja, igazán udvarias ember.
 RICCARDO Alighanem rosszul érzi magát.
 FELICE Igen? Jaj nekem, de sajnálom. Mi bajod, Canciano?
 CANCIANO Semmi.
 FELICE *(Riccardónak)* Honnan veszi, hogy rosszul érzi magát?
 RICCARDO Azt mondta, hogy este nyolckor le akar feküdni.
 FELICE *(Cancianónak)* Igazán? Jól teszed, fiam, hogy vigyázol magadra.
 CANCIANO Meg rád is, te is jössz.
 FELICE Kizárt dolog: elfelejtetted, hogy operába megyünk?
 CANCIANO Én nem megyek operába.
 FELICE Hogyhogy? Itt a páholykulcs, te vetted.
 CANCIANO Én vettem, én vettem, mert kikunyeráltad.
 De én nem megyek operába, és jobb, ha te is leteszel róla.
 FELICE Ez kedves! Jó tréfa! Tudja, Marina, csak tréfál.
 Az én drága uram annyira szeret, hogy páholyt vett, és igenis elvisz az operába; jól mondom, fiam? *(Hal- kan Cancianónak)* Ide figyelj, ne csinálj belőlem bolondot, mert megkeserülöd.
 MARINA *(félre)* Ezt a ravasz firmát!
 FELICE *(Riccardónak)* Volna kedve elkísérni? A páholyban elfér; jól mondom, Canciano?
 CANCIANO *(félre)* A fene essen beléd! Mindent keresztülvisz, amit csak akar.

Tizedik jelenet

Simon és előbbieik

SIMON *(mogorván)* Marina.
 MARINA Tessék.
 SIMON Mi ez a lárma? Mit keresnek ezek itt? Az ott kicsoda? *(Riccardóra mutat)*
 FELICE Ó, Simon úr, szép jó napot!
 SIMON *(Felicének)* Jó napot. *(Marinának)* Szóval?
 FELICE Gondoltuk, meglátogatjuk.
 SIMON Kit?

FELICE Uraságodat. Jól mondom, Canciano?
 CANCIANO *(kényszeredetten)* Hogyne, drágám.
 SIMON *(Marinának)* Te menj ki!
 MARINA Azt akarod, hogy udvariatlanul viselkedjem?
 SIMON Ne azzal foglalkozz, indíts!
 FELICE Fogadjon szót a férjének, Marina; látja, én is rögtön megteszem, amit Canciano parancsol.
 MARINA Jó, jó, megértettem. Ajánlom magamat.
 RICCARDO *(Marinának)* A legmélyebb hódolatom.
 SIMON *(gúnyosan a grófnak)* Uram!
 MARINA *(meghajol a gróf felé)* Aláoszolgája.
 RICCARDO *(viszonozza a meghajlást)* Asszonyom.
 MARINA *(félre)* Hallgatok, mert, mert... de ebből az életből nagyon elegendem van. *(El)*
 SIMON *(Felicének)* Az úr kicsoda?
 FELICE Kérdezze meg a férjemet!
 RICCARDO Ha tudni akarja, ki vagyok, megmondom én, ne fáradjon a kérdezősködéssel. Riccardo degli Arcolai gróf vagyok, Abruzzo lovagja, Canciano úr barátja és Felice asszony hű szolgája.
 SIMON *(Cancianónak)* Uraságod hagyja, hogy a felesége efféle alakokkal barátkozzék?
 CANCIANO Miért, mit csináljak?
 SIMON Pfüj! *(El)*
 FELICE Nesze neked, jó modor! Úgy hagyott itt bennünket, hogy azt se mondta, forduljunk föl. Látja, gróf úr, ez a különbség. Az én férjem úriember: efféle udvariatlanságra sosem vetemedne. Sajnálom, hogy uraságodat az ebédre nem vihetjük magunkkal. De utána találkozunk, és este elmegyünk az operába. Jól mondom, Canciano?
 CANCIANO Mondtam már, hogy...
 FELICE Ugyan, ne mafláskodj! *(Karonfogja Cancianót és Riccardót, majd el)*

MÁSODIK FELVONÁS Első jelenet

*Szoba Lunardo házában.
 Margarita kiöltözve és Lucietta*

LUCIETTA Ez igen, kedves anyám! Nagyon szépen felöltözött!
 MARGARITA Na hallod! Vendégek jönnek, mégsem nézhetek ki úgy, mint egy, mittudomén, cselédlány!
 LUCIETTA És nekem mit gondol, hogy kéne kinéznem?
 MARGARITA Te úgy vagy jól, ahogy vagy.
 LUCIETTA Persze, persze, jól vagyok, nem vagyok beteg.
 MARGARITA Mit mondjak erre, kedves lányom. Ha tőlem függne, megadnék én neked is mindent, ami kell, de hát tudod, atyádurad milyen. Vele nem lehet beszélni. Elég szóba hoznom a dolgot, kikaparja a szemem. Merthogy a lánygyermek öltözködjék csak egyszerűen! Hamar kioszt ám, hogy telibeszélem a fejed, ezért inkább bele se ártom magam; mindent ráhagyok. Végtere is nem az én lányom vagy, bizonyos dolgokban nincs jogom erőszakoskodni.
 LUCIETTA *(megbántottan)* Tudom, tudom, nem vagyok a lánya.
 MARGARITA Mit akarsz ezzel mondani? Talán nem szeretlek?
 LUCIETTA Dehogynem, kedves anyám, szeret, de nem szólna az érdekemben. Ha az édeslánya volnék, biztos nem engedné, hogy kötényben fogadjam a vendégeket.
 MARGARITA Ej, hát vesd le azt a kötényt!
 LUCIETTA És aztán, ha levetettem?
 MARGARITA Ha levetetted, mittudomén, mindjárt nem lesz rajtad!
 LUCIETTA Jaj istenem! Azt hiszi, nem veszem észre,

hogy csak ugrat?
MARGARITA Nevetséges. Mégis mit akarsz?
LUCIETTA Szeretnék én is úgy öltözni, mint a többi lány.
MARGARITA Mondd atyáduradnak! Ha akarod, titokban szabót hívatok, és rendelek neked egy ruhát. De aztán? Lunardónak talán nincs szeme? Azt hiszed, hogy, mittudomén, észre se veszi?
LUCIETTA Nem ruha kell nekem, csak valami apróság. Nézze, még egy horgolt kézelő sincs. Ezt az ócska csipkegallért hordom, szégyen, ahogy kinéz. Olyan öreg, mint a nagyanyám. Itthonra csak-csak elmegy ez a ruha, de úgy szeretnék már valami mást, valami csinosabbat! Fiatal vagyok, és nem is holmi ágrólszakadt, egy kis ékszer, miegymás szerintem nekem sem állna rosszul.
MARGARITA Megállj csak! Ha csipkekézelőt szeretnél, majd adok én egy párat. Meg gyöngysort is, akarsz?
LUCIETTA Hogyne akarnék!
MARGARITA Megyek, hozom. *(Félre)* Szegénykém! Meg tudom érteni. A nők már csak ilyenek. *(El)*

Második jelenet

Lucietta és előbbi

LUCIETTA Tessék, azt mondja, apámuram nem engedi. Szerintem meg ő nem akarja. A papa, az igaz, nehéz természet, és bizonyos dolgokat nem tűr meg a házban, de mostohaanyám mégis kiöltözött! Ha új ruhát szeretne, ő megvarratja magának, a papa meg mondjon, amit akar. Csak énvelem nem törődik. Hiába no, mostoha. Aztán meg tudom én, hogy görbe szemmel néz rám, mert fiatalabb és szebb is vagyok nála. Az útjában vagyok. Úgy mondja, hogy lányom, hogy belevacog a foga; ha kedves anyámnak szólítom, rosszul van, hogy azzal is öregítem.
MARGARITA No, le azzal a köténnyel!
LUCIETTA Igenis! *(Leveti a kötényt)*
MARGARITA Gyere, rád adom a kézelőt.
LUCIETTA Mutassa csak, kedves anyám!
MARGARITA Tessék: mondhatnám tiszta új.
LUCIETTA Mit csináljak én ezzel a mosogatóronggyal?
MARGARITA Neked ez mosogatórongy? A legfinomabb francia csipke, talán ha négyszer volt rajtam!
LUCIETTA Nem látja, hogy csupa kosz?
MARGARITA Na és aztán. Ezek nem a kézelőd tisztaságára kíváncsiak.
LUCIETTA Kedves anyámé bezzeg hófehér.
MARGARITA Miből lesz a cserebogár! Te hozzám akarsz mérni magad? Tessék a kézelő: ha kell, felveszed, ha jobbat akarsz, szerezz magadnak.
LUCIETTA Jól van már, ne mérgeledjék, felveszem.
MARGARITA Na gyere. *(Ráadja a kézelőt)* Minél engedékenyebb az ember, annál rosszabb.
LUCIETTA *(megigazítja a kézelőt)* Az biztos! Kedves anyám máris nagyon megerőltette magát.
MARGARITA *(mint fent)* Többet teszek, mit amennyi a kötelességem.
LUCIETTA *(mint fent)* Jaj, csak bele ne szakadjon!
MARGARITA *(mint fent; ránt egyet a lányon)* De felvágta a nyelvedet ma reggel!
LUCIETTA Ne rángasson, nem vagyok a kutyája!
MARGARITA Isten őrizz, ne félj, többé hozzád sem érek. Nagyon kényes a kisasszony. Legközelebb szólj a szobalánynak, én nem vesződöm veled.
LUCIETTA És a gyöngy?
MARGARITA Hagyjál békén; kell nekem újabb szemrehányás?
LUCIETTA Ugyan már, no, kedves anyám!

MARGARITA Én vagyok a bolond, ha egy fruska az orromnál fogva vezethet.

Lucietta sír, a könnyeit törölgeti

Mi van? Mi bajod?

Lucietta mint fent

Sírsz? Hát mivel bántottalak meg?
LUCIETTA Azt mondta... hogy ad egy... gyöngysort... és most meg... nem akarja odaadni. *(Tovább sír)*
MARGARITA Nagyon fölmérgesítettél.
LUCIETTA Odaadja?
MARGARITA Jól van, no, gyere ide! *(Rá akarja adni a gyöngysort)*
LUCIETTA Előbb hadd nézzem meg.
MARGARITA Hogyne, hogy aztán ezt is csak kritizáld! Gyere, felcsatolom.
LUCIETTA *(halkan morogja)* Biztos valami ósdi vacak.
MARGARITA *(bekapcsolja a csatot)* Mit mondtál?
LUCIETTA Semmit.
MARGARITA *(mint fent)* Egyfolytában morgolódsz.
LUCIETTA *(észrevesz egy törött gyöngyszemet a mellén)* Nézze, ez itt törött.
MARGARITA Na és aztán, kit érdekel? Húzd őket széjlebb!
LUCIETTA Lehet, hogy mindegyik törött.
MARGARITA Majdnem mondtam valamit...
LUCIETTA Hány éves már ez a gyöngysor?
MARGARITA Vigyázz, mert meggondolom magam, és visszaveszem.
LUCIETTA Muszáj velem folyton kiabálni?
MARGARITA Ha folyton elégedetlenkedsz!
LUCIETTA No, hogy áll?
MARGARITA Remekül.
LUCIETTA Illik az arcomhoz?
MARGARITA Pompás, ha mondom, pompás. *(Félre)* Hiú kis majom!
LUCIETTA *(tükröt vesz elő a zsebéből, félre)* Nem hiszek neki, látni akarom.
MARGARITA Te tükröt hordasz a zsebedben?
LUCIETTA Ez meg a tükrö!
MARGARITA Ha ezt apádurad látná!
LUCIETTA Nem kell az orrára kötni.
MARGARITA Tessék, jön is.
LUCIETTA Ó, hogy az a!... Meg se tudtam rendesen nézni magam. *(Elrejt a tükröt)*

Harmadik jelenet

Lunardo és előbbieik

LUNARDO *(Margaritának)* Mi az, asszony? Bálba ké-szűlsz?
MARGARITA Csak lassan, hé! Nézze meg az ember! Évente egyszer veszek fel rendesebb ruhát, és már morog. Attól félsz, hogy mittudomén, kiöltözlek a vagyondból?
LUNARDO Bánom is én, ha akár hetente, hogyúgy-mondjam, elszaggatsz egy ruhát. Hála istennek, nem kell sajnálnom a pénzt. Száz dukát ide vagy oda én-nemem nem számít. De hogy ilyen fölösleges cicomá-ra menjen! Mit szólnak majd a mi mértéktartó vendégeink? Hogy micsoda majomparádé! Nem fogom miattad kinevetetni magam.
LUCIETTA *(félre)* Ez az, papa, adj neki!
MARGARITA Mit gondolsz, a vendégek hogy lesznek öltözve: felemás cipőben?
LUNARDO Ők úgy öltöznek, ahogy akarnak. Az én

házában viszont sosem volt divat a cifrázkodás, nem is akarom bevezetni, és semmi kedvem kinevetetni magam. Megértetted?

LUCIETTA Igaza van, atyámuram, a számból vette ki a szót.

LUNARDO (*LuciETTának*) Te meg ne róla végy példát, hallod-e! Hát ez micsoda? Mi a fene van a nyakadban?

LUCIETTA Á, semmi, papa. Ócska, régi vacak.

LUNARDO Azonnal leveszed.

MARGARITA Igazad van, Lunardo, a számból vetted ki a szót.

LUCIETTA Jaj, ne, drága papa, hiszen karnevál van.

LUNARDO Na és aztán? Attól rögtön maskarába kell bújni? Ne gyerekeskedj nekem! Vendégek jönnek, nem akarom, hogy aztán azt mondják, hogy a lány bolond, az apjának meg elment az esze. Add csak ide azt a gyöngyöt!

El akarja venni tőle, Lucietta nem engedi

Hát ez a cafrang micsoda? Csipkekézelő, kisasszony? Csipkekézelő? Ki aggatta rád ezt a rondaságot?

LUCIETTA Kedves anyám.

LUNARDO (*Margaritának*) Eszednél vagy, asszony? Így neveled a lányomat?

MARGARITA Ha nem teszek a kedvére, azt mondja, utálok, nem szeretem.

LUNARDO (*LuciETTának*) Mióta vannak ilyen furcsa bogaraid?

LUCIETTA Láttam, hogy ő milyen csinos, hát nekem is megjött a kedvem.

LUNARDO (*Margaritának*) Hallod ezt? A rossz példa átka!

MARGARITA Ő lány, én már asszony vagyok.

LUNARDO Az asszonynak kell jó példával előljárni.

MARGARITA Csak nem képzeled, hogy azért mentem férjhez, hogy mittudomén, a gyerekeid bolondja legyenek!

LUNARDO Én sem azért vettelek el, hogy aztán szégyent hozz a házra!

MARGARITA Jobb hírét költöm, mint amilyet érdemelsz.

LUNARDO (*Margaritának*) Gyerünk, azonnal öltözz át!

MARGARITA Ha agyoncsapsz, akkor se!

LUNARDO Így nem ülhetsz asztalhoz!

MARGARITA Érdekel is az engem!

LUCIETTA És én, én odaülhetek, papa?

LUNARDO Csak vedd le azt a cifraságot.

LUCIETTA Igenis, egy szavába kerül. Engedelmes lány vagyok. Nézz, milyen ócska: szégyen benne mutatkoznom. (*Leveszi a gyöngysort és a kezét*)

LUNARDO Hallod ezt? Látszik, hogy jó nevelést kapott. Szegény első feleségem! Az igen, az derék asszony volt! Az még egy szalagot sem kötött fel a megkérdezésem nélkül. Ha nekem nem tetszett, el volt intézve, többé szó sem esett róla. Az emléke is legyen áldott! Kötözni való bolond vagyok, hogy újránősültem.

MARGARITA Én vagyok a bolond, hogy egy vademberhez mentem feleségül.

LUNARDO Szegény szerencsétlen! Talán nélkülözöl? Nincs mit enned?

MARGARITA Hát persze! Mintha annyiból állna egy asszony élete!

LUNARDO Miért, mi hiányzik a boldogságodhoz?

MARGARITA Ne kívánd, hogy felsoroljam.

LUCIETTA Atyámuram!

LUNARDO Tessék.

LUCIETTA Többé semmit nem veszek fel atyámuram engedélye nélkül.

LUNARDO Helyes.

LUCIETTA Akkor sem, ha kedves anyám mondja.

MARGARITA (*LuciETTának*) Megállj, te kis alamuszi! Kiismertelek. Szemtől szembe hízelegsz neki, a háta

mögött meg, mittudomén, mindennek elmondod.

LUCIETTA (*Margaritának*) Még hogy én?

LUNARDO (*LuciETTának*) Elhallgass nekem!

LUCIETTA (*Lunardónak*) Folyékonyan hazudik.

MARGARITA (*Lunardónak*) Hallod, hogy beszél?

LUNARDO Azt mondtam, elhallgass! Így nem beszél az ember a nevelőanyjával. Tisztelettel tartozol neki, akár az édesanyádnak.

LUCIETTA (*Lunardónak*) Rám nem lehet panasza.

MARGARITA (*Lunardónak*) Én meg...

LUNARDO (*Margaritának*) Te meg jobb, ha szépen, hogyúgymondjam, átöltözzöl.

MARGARITA Komolyan mondd?

LUNARDO A legkomolyabban.

LUCIETTA (*félre*) De szép is volna!

MARGARITA Inkább összetépem ezt a ruhát.

LUNARDO Csak rajta, segíték.

LUCIETTA Jött valaki, papa.

LUNARDO (*LuciETTának*) A bugris fajtájukat! Se szó, se beszéd, ránk török az ajtót? Te most menj ki!

LUCIETTA Miért?

LUNARDO (*Margaritának*) Te meg öltözz át!

MARGARITA És mit szólnak majd a vendégek?

LUNARDO Egy-kettő, az iskoláját!

Negyedik jelenet

Simon, Marina és előbbieik

MARINA Adjön isten, Margarita!

MARGARITA Isten hozta, Marina.

LUCIETTA Hozta isten, néni.

MARINA Szervusz, kislányom, szervusz.

MARGARITA Jó napot, Simon úr.

SIMON (*nyersen*) Jó napot.

MARINA Lunardo úr nem is köszön? Kivárjuk.

LUNARDO Alászolgája. (*LuciETTának*) Tűnés innen!

LUCIETTA (*félre*) Ha agyoncsap, se megyek ki.

SIMON Köszönjük a meghívását, Lunardo úr, hát megjöttünk.

LUNARDO (*félre*) Ez az ostoba feleségem ma megint bever egy szöveget a koporsómba.

SIMON (*Lunardónak*) Maurizio sógorom még nincs itt?

LUNARDO (*félre*) El tudom képzelni, mit gondol Simon a feleségem maskarája láttán.

MARINA (*Simonnak*) Ez ám a szép fogadtatás! Rád se hederít.

SIMON (*Marinának*) Elhallgass, hé! Mit beszélsz bele?

MARINA (*Simonnak*) Hogy te milyen kedves vagy!

MARGARITA Jöjjön, Marina, vegye le a kendőjét!

MARINA Köszönöm. (*Kezdi kioldozni*)

LUNARDO (*Margaritának, mérgesen*) Menj be vele, segíts neki levetközni!

MARGARITA Jól van, jól van, be ne kapj már! Menjünk, Marina.

LUNARDO (*Margaritának*) És vetközz le te is!

MARGARITA Vetközzek le? Mit szól hozzá, Marina? Le akar vetköztetni. (*Nevet*) Kedves tőle, nem?

MARINA (*Margaritának*) Elöttem sose feszélyezzék magukat!

LUNARDO (*Margaritának*) Mondd meg, minek kellett neked, hogyúgymondjam, maskarába öltöznöd?

MARGARITA De kedves Lunardóm! Nézd meg őt, őrajta is, mittudomén, milyen szép ruha van.

LUNARDO Ő vendégségbe jött, te meg otthon vagy.

SIMON (*Lunardónak*) Én is két óra hosszat veszekedtem ezzel a bolond fehérméppel. Önfejt a végtelenségig. (*Marinának*) Hozasd el otthonról a házi ruhádat!

MARINA Van eszemben!

MARGARITA Jöjjön, Marina, menjünk!

MARINA Nahát! Pedig még csak nem is nagystélyiben vagyunk!

MARGARITA Ilyenek ezek: megveszik nekünk a szép ruhát, de nem akarják, hogy hordjuk is.

MARINA Kíváncsi vagyok, hogy majd Felice toalettjéhez mit szólnak.

MARGARITA Találkozott vele?

MARINA Járt nálam.

MARGARITA És mi volt rajta, drágám?

MARINA *(lelkesen)* Selyemköpeny!

MARGARITA Selyemköpeny?

MARINA És milyen gyönyörű!

MARGARITA Hallod, Lunardo? Felice selyemköpenyben jön.

LUNARDO Más dolghoz semmi közöm. De te, hogy-úgy mondjam, szégyelld magad!

MARGARITA *(Marinának)* És milyen volt a ruhája?

MARINA Színezüst.

MARGARITA *(Lunardónak)* Hallod ezt? Felice szín-ezüstbe öltözött, te meg ezért a rongyért is kiabálsz velem.

LUNARDO Vesd le, hányszor mondjam még?

MARGARITA Eszem ágában sincs. Jöjjön, Marina. Ha rájuk hallgatnánk, mindenki rajtunk nevetne. Szégyenünkben világgá mehetnénk. Ha már vannak szép ruháim, hordani is akarom őket, míg fiatal vagyok. *(Lunardónak)* Megmondtam, punctum. *(El)*

LUNARDO Ez az asszony a türelmemmel játszik.

MARINA Legyen hosszú megértő, kedves Lunardo úr. Tetszeni akar; itthon ugyan nem kellene erőltetnie a dolgot, de hát fiatal még, nem nőtt be az a kis feje lágya.

SIMON Elhallgass! Te sem vagy különb, te pletykafészek!

MARINA Ha nem nézném, hol vagyok...

SIMON Akkor mi volna?

MARINA Most megkapnád a magadét. *(Félre)* Vadbarom! *(El)*

Ötödik jelenet

Lunardo és Simon

SIMON Előbb-utóbb minden nős ember megkeserüli.

LUNARDO Emlékszik az első feleségemre? Áldott jó asszony volt; de ez? Valóságos hárpia.

SIMON Én meg, aki világeletemben ki nem állhattam a nőket, a bolond fejemmel épp egy pokolfajzatba habarodtam bele.

LUNARDO Manapság nem is tanácsos megnősülni.

SIMON Ha az ember kordában akarja tartani az asszonyt, akkor vadállat, ha meg szabadjára ereszti, tutyimutyi.

LUNARDO Ha nincs ez a lány, becsületszavamra eszembe se jut újabb asszonyt hozni a házhoz.

SIMON Hallom, férjhez adja.

LUNARDO *(felháborodottan)* Ezt meg honnan veszi?

SIMON A feleségem mondta.

LUNARDO *(mint fent)* És ő honnan tudja?

SIMON Azt hiszem, az unokaöccsétől.

LUNARDO Filippettótól?

SIMON Igen, Filippettótól.

LUNARDO Szeleburdi, pletykás fajankó! Az apja bizalmasan megmondta neki, ő meg rögtön világgá kürtölte. Nahát, nem ilyennek ismertem. Szinte már bánom is a dolgot, és nem sok híja, hogy, hogyúgy mondjam, szétépjem a szerződést.

SIMON Olyan nagy baj, hogy a néniének elmondta?

LUNARDO Bizony nagy; aki nem tud hallgatni, nem elég bölcs, és aki nem elég bölcs, az nem való férjnek.

SIMON Jól mondja, kedves öreg barátom, de manapság

már másfélék a fiatalok, mint a mi időnkben. Emlékszik? Nekünk még az apánk szava szent volt.

LUNARDO Nekem volt két asszony-néném, de sokat mondok, ha tízszer láttam őket életemben.

SIMON Én még az anyámmal se igen beszéltem.

LUNARDO Én a mai napig nem tudom, miből áll egy opera vagy egy komédia.

SIMON Engem egyszer erővel elvittek operába, de végigaludtam az egészet.

LUNARDO Gyerekkoromban apám megkérdezte: mit szeretnél jobban, belenézni a messzelátóba vagy pénzt kapni? A pénzt választottam.

SIMON Én meg borralalókból, innen-onnan összegyűjtöttem száz dukátot, elhelyeztem négyszázalékos kamatra, és most négy dukáttal több a bevétel. El se tudom mondani, mekkora öröm azt a kezembe venni. Nem a négy dukát a lényeg, hanem hogy elmondhatom: nézzétek, ezt gyerekfejjel kuporgattam össze.

LUNARDO Manapság ilyen nincs! Manapság, hogyúgy mondjam, két kézzel szórják a pénzt.

SIMON Az még csak hagyján, hogy szórják a pénzt. De százféleképpen teszik tönkre magukat.

LUNARDO Mindennek az a nagy szabadság az oka.

SIMON Az bizony; mihelyt egyedül is fel tudják venni a nadrágot, rögtön társaságba járnak.

LUNARDO És tudja, ki neveli félre őket? Az anyjuk.

SIMON Ne is mondja; olyanokat hallottam, hogy a hajam is égnek áll.

LUNARDO Bizony; mert, ugye, hogy beszél az asszony: Szegény kisfiam! Hadd szórakozzon szegénykém! Azt akarod, hogy búskomorságba essen? Ha meg vendég jön, behívja: Gyere ide, fiacskám; nézze, Lucrezia, ezt a drágaságot, hát nem ennivaló? Ha tudná, micsoda tehetség! Énekeld csak el azt a dalocskát! Mondd csak el Truffaldinónak azt a szép monológját! Nem azért mondom, de mindenhez ért: táncol, kártyázik, verset ír – és képzelje, szerelmese is van. Azt mondja, el fogja venni. Egy kicsit szemtelen, de hát még gyerek, majd megjön az esze. Drága kisfiam, gyere ide, életem, adj egy puszt Lucrezia nénédnek... Pfuj, ne is folytassuk; szégyen, gyalázat! Az asszony meg az ész!...

SIMON Mit nem adnék érte, ha egyik-másik hölgyismerősem most hallaná uraságodat!

LUNARDO No hiszen! Ki is kaparnák a szemem.

SIMON Attól tartok, igaza van. Jut eszembe: a szerződést Maurizio úrral megkötötték-e már?

LUNARDO Menjünk be az irodába, elmesélem.

SIMON Ott vannak az asszonyok is?

LUNARDO Még csak az kéne!

SIMON Szóval senki sincs ott – remélhetőleg.

LUNARDO Az én házamban? A megkérdezésem nélkül? Az nem fordulhat elő.

SIMON Ha tudná, hogy énnálam ma reggel... de nem is folytatom.

LUNARDO Miért, mi történt?

SIMON Menjünk, majd odabent. Asszonyok, asszonyok!

LUNARDO Egy a baj velük: hogyúgy mondjam, nősizásuk!

SIMON *(nevet, átöleli Lunardót)* A számból vette ki a szót.

LUNARDO De őszintén szólva én elnézem nekik.

SIMON Bevallom, én is.

LUNARDO Csak üljenek meg otthon.

SIMON Magukban.

LUNARDO Zárt ajtók mögött.

SIMON Beszögezett ablakok mögött.

LUNARDO Szerényen.

SIMON Alázatosan.

LUNARDO Aki férfi, az így tartja őket. *(El)*

SIMON Aki nem így tartja őket, nem is férfi. *(El)*

Hatodik jelenet

Másik szoba.

Margarita, Marina

MARINA Tegyen meg nekem egy szívességet: hívja be Luciettát, meséljünk neki egy kicsit a vőlegényéről. Vigasztaljuk meg, és puhatoljuk ki, mit gondol ő a dologról.

MARGARITA Fölösleges, nem érdemi meg.

MARINA Miért nem?

MARGARITA Mert hálátlan kígyó. Mittudomén kite szem érte a lelkem, mire ő? A végtelenségig szemtelen és alattomos.

MARINA Kedves lányom, az ifúságot meg kell érteni.

MARGARITA Ugyan! Már ő se az a kislány.

MARINA Miért, hány éves?

MARGARITA Elmúlt tizennyolc.

MARINA Ejha!

MARGARITA Bizony, bizony!

MARINA Az unokaöcsém meg éppen húsz.

MARGARITA Korbán illene hozzá.

MARINA És el kell ismerni, derék fiú.

MARGARITA Nem azt mondom, Lucietta se rossz lány, csak hát szeszélyes. Hol hízeleg, hol meg felmérgecskés.

MARINA Mert még fiatal, lányom. Higgyen nekem, úgy emlékszem rá, mintha ma lett volna: én is így bántam anyámmal.

MARGARITA Csakhogy van egy kis különbség: egy anya mindent elvisel, de nekem ő senkim.

MARINA Mégiscsak a férjének a lánya.

MARGARITA De éppen a férjem veszi el a kedvem az anyáskodástól: ha kedvére teszek a lánynak, kiabál, ha nem teszek a kedvére, morog velem. Komolyan mondom, azt sem tudom, mit csináljak.

MARINA Kövessen el mindent, hogy letegye a gondját.

MARGARITA Bár már ott tartanánk!

MARINA Hát nincs meg a szerződés?

MARGARITA Ezekben a férfiakban nem lehet megbízni: egyik pillanatról a másikra meggondolják magukat.

MARINA Én akkor is le merném fogadni, hogy még ma meglesz a kézfogó.

MARGARITA Még ma? Honnan veszi?

MARINA Tudom, hogy Lunardo úr Maurizio sógoromat is meghívta ebédre. Neki ez nem szokása. Emlékezzem a szavamra!

MARGARITA Lehetőséges; de nem fér a fejembe, hogy hogy még egy szót sem szólt a lánynak.

MARINA Ismerhetné a fajtájukat. Ezek nem teketóriáznak. Fogjátok meg egymás kezét, és alászolgája.

MARGARITA És ha a lány nemet mond?

MARINA Ezért kellene felkészítenünk.

MARGARITA Behívjam?

MARINA Ha jónak látja.

MARGARITA Döntsön a kegyed bölcsessége.

MARINA Bölcsesség dolgában kegyednek nincs párja.

MARGARITA Megyek, szólok neki. *(El)*

MARINA Szegény kislány! Hogy lehet így magára hagyni? Ennek az asszonynak egy csöpp esze sincs.

Hetedik jelenet

Margarita, Lucietta, Marina

MARGARITA Gyere csak, lányom, Marina nénédnek beszéde van veled.

LUCIETTA *(Marinának)* Bocsásson meg, hogy nem jöttem be előbb, de, tudja, mindig attól félek, hogy

valamit rosszul csinállok. Ebben a házban mindenben hibát találnak.

MARINA Tudom én azt; atyádurad kissé bogaras ember, de vigasztaljon, hogy a mostohaanyád szeretet.

LUCIETTA *(vállat von)* Hogyne, persze.

MARINA *(félre)* Ha nekem mostoha lányom volna, biztosan én is szeretném.

MARGARITA *(félre)* Szeretem hát, de alig várom, hogy eltűnjön a szemem elől.

LUCIETTA Marina néném mondani akart valamit.

MARINA Margarita!

MARGARITA Tessék.

MARINA Kezdje inkább kegyed!

MARGARITA Atengedem a szót.

LUCIETTA Jaj nekem! Jó vagy rossz?

MARINA Jó, csupa jó!

LUCIETTA Akkor ne kínozzon, mondja már!

MARINA Veled örülök, Lucietta.

LUCIETTA Minek?

MARINA *(Margaritának)* Megmondjam neki?

MARGARITA Mondja, most már mindegy.

MARINA *(Lucietának)* Örülök, hogy menyasszony lettél.

LUCIETTA *(keserűen)* Ugyan már!

MARINA Talán nem hiszed?

LUCIETTA *(mint fent)* Nem én.

MARINA *(Margaritára mutat)* Kérdezd csak meg tőle!

LUCIETTA Kedves anyám, igaz ez?

MARGARITA Legalábbis azt mondják.

LUCIETTA Ó, szóval még nem biztos?

MARINA Biztosabb már nem is lehetne.

LUCIETTA Á, Marina néném csak viccel.

MARINA Én viccelek? Azt is tudom, ki a vőlegényed.

LUCIETTA Igazán? Ki az?

MARINA Tényleg nem tudod?

LUCIETTA Mondom, hogy nem. Olyan ez az egész, mint egy álom.

MARINA Szeretnéd, ha megfejténém?

LUCIETTA Még kérdi?

MARGARITA Alighanem nagy szerencse ér.

LUCIETTA *(Marinának)* Bár úgy lenne! Fiatal?

MARINA Na hallod, nagyjából korodbeli.

LUCIETTA Szép?

MARINA Meghíszem azt!

LUCIETTA *(félre)* Hála az égnek!

MARGARITA Egyszeribe de jó kedved kerekedett, hogy megkapod a mittudomén, cukros manduládat.

LUCIETTA *(Margaritának)* Jaj, ne piszkáljon már! Úgy veszem észre, nem is örül.

MARGARITA Tévedsz. Felőlem inkább ma menj, mint csak holnap.

LUCIETTA Tudom én, hogy miért.

MARGARITA No hadd halljuk!

LUCIETTA Mert már látni se bír.

MARGARITA *(Marinának)* Hallja, hogyan beszél velem?

MARINA Jól van, jól van, kedveseim, ne butáskodjatok már!

LUCIETTA *(Marinának)* Még azt mondja meg, mi a neve?

MARINA Filippetto.

LUCIETTA Jaj, de szép név! És kiféle?

MARINA Az unokaöcsém.

LUCIETTA Jaj, nénikém, de szeretem, nénikém! Áldja meg az Isten! *(Boldogan megcsókolja Marinát)*

MARGARITA Nézd már a kis szeleburdit!

LUCIETTA Kedves anyám, férj dolgában ne szóljon egy szót se!

MARGARITA Hát jól kifogtam az én aranyemberemmel.

MARINA *(Lucietának)* Mondd csak, kislányom, aztán láttad-e már?

LUCIETTA Jaj, hogy láttam volna? mikor? Nem jár ide a kutya se, én se mehetek sehová....

MARINA Ha meglátod, rögtön megszereted.
 LUCIETTA Komolyan? És mikor láthatom már?
 MARINA Ne tőlem kérdezd; Margarita biztos jobban tudja.
 LUCIETTA Kedves anyám, mikor láthatom már?
 MARGARITA Persze, persze, „kedves anyám, mikor láthatom már?”. Ha akar valamit, tud szépen beszélni.
 Máskor meg folyton felhúzza az orrát.
 LUCIETTA Hiszen tudja, mennyire szeretem!
 MARGARITA Elég legyen, te kis vakarcs!
 MARINA *(félre)* Hogy ez micsoda ravasz róka!
 LUCIETTA És mondja, Marina néni, nem Maurizio úr fia az illető?
 MARINA De igen, lányom, az ő egy szem fia.
 LUCIETTA Ennek nagyon örülök. És mondja, ugyanolyan morgó medve, mint apjaura?
 MARINA Ellenkezőleg: kedves a végtelenségig.
 LUCIETTA És mikor láthatom már?
 MARINA Megmondom őszintén, szeretném, ha találkoznátok, mert előfordulhat, hogy mégsem tetszik neked, vagy te nem tetszel őneki.
 LUCIETTA Lehet, hogy nem fogok neki tetszeni?
 MARGARITA Mit gondolsz, ki vagy te, mittudomén, a megtestesült Vénusz?
 LUCIETTA Nem vagyok egy Vénusz, de azért madár-ijesztő sem vagyok.
 MARGARITA *(félre)* A kis beképzelt.
 MARINA Ide figyeljen, Margarita, valamit meg kell mondanom.
 LUCIETTA Hallhatom én is?
 MARINA Persze hogy hallhatod. Mikor Felicével szóba került ez a dolog, nagyot nézett, hogy úgy kötötték meg a szerződést, hogy a fiatalok még csak nem is látták egymást. Azt mondta, ő nem hagyja annyiban, kitalál valamit. Ma ugyebár ő is itt ebédel, és akkor kiderül, mire jutott.
 LUCIETTA Nagyon jó, nagyon jó.
 MARGARITA Könnyen rávágod, hogy „nagyon jó, nagyon jó”, de mi lesz, ha mittudomén rájön a férjem? Akkor ki tartja a hátát?
 LUCIETTA Ugyan miből jönne rá?
 MARGARITA Ha csak nem a padlásablakon akar bemászni az a fiú...
 LUCIETTA Nem is tudom. Marina néni mit gondol?
 MARINA Őszinte leszek. Bizonyos szempontból Margaritának is igaza van. Hallgassuk meg, mit talált ki Felice. Ha veszélyesnek látszik, én sem erőltetem.
 LUCIETTA Tessék: felbuztatja az embert, aztán cserbenhagyja.
 MARGARITA Csönd, alighanem...
 MARINA Valaki jön.
 LUCIETTA Jaj, ha a papa az, én megyek.
 MARINA Mitől félsz, ez nem férfi.
 MARGARITA Tudják, ki az?
 MARINA Kicsoda?
 MARGARITA Felice maskarában. Pompás maskarában.
 LUCIETTA Egyedül?
 MARGARITA *(Luciettának)* Egyedül. Miért, kisasszony, kivel kéne jönnie?
 LUCIETTA *(vidáman)* Jól van már, kedves anyám, engesztelődjék, tudja, mennyire szeretem.
 MARINA Mindjárt kiderül.
 LUCIETTA *(vidáman)* Mindjárt kiderül.

Nyolcadik jelenet

Felice dominóban és előbbiei

FELICE Jó napot, hölgyeim.

Mindenki viszonzozza a köszönést

MARGARITA Már nagyon vártuk, Felice.
 LUCIETTA Bizony, alig győztük kivárni!
 FELICE Ha én ezt tudom... De mindjárt mesélek.
 MARINA Egyedül jött? Még a férjét se hozta?
 FELICE Ugyan, kell is ide az a faragatlan tuskó.
 MARGARITA Hol hagyta?
 FELICE Elküldtem a férje irodájába. Nem akartam, hogy elkísérjen, mert szeretnék kegyelmetekkel beszélni.
 LUCIETTA *(félre)* Csak valami jó hírt hozott volna!
 FELICE Tudják, ki van még ott?
 MARINA A férjem?
 FELICE Igen, ő is, de még valaki.
 MARINA Kicsoda?
 FELICE Maurizio úr.
 LUCIETTA *(vidáman, félre)* A jövődöbelim apja!
 MARINA Honnan tudja?
 FELICE A férjem, amilyen modortalan, mielőtt bement volna az irodába, megkérdezte, ki van ott, és a szobalány megmondta neki, hogy Simon úr és Maurizio úr.
 MARINA És mi a fenét csinálnak?
 FELICE Azt hiszem... szóval azt hiszem, hogy azt a bizonyos szerződést akarják...
 MARINA Igen, igen, értem.
 MARGARITA Kapiskálom lassan én is.
 LUCIETTA *(félre)* Meg én is.
 MARINA És abban a másik dologban nincs valami fejlemény?
 FELICE A barátunk ügyében?
 MARINA Igen, a barátunk ügyében.
 LUCIETTA *(félre)* Miattam kár ködösíteni...
 FELICE Nem beszélhetnének nyíltan?
 MARGARITA Hát dehogynem. Lucietta mindent tud.
 LUCIETTA Jaj, kedves Felice, ha tudná, milyen hálás vagyok!
 FELICE *(Luciettának)* Hagyd el, lányom, és áldd a szerencséidet!
 LUCIETTA Miért?
 FELICE Én ugyan még nem láttam a fiút, de biztosíthatlak, hogy valóságos kincs.

Lucietta kibúzza magát

MARGARITA Most büszke lehet a kisasszony.
 MARINA Nem azért mondom, mert az unokaöcsém, de igazán derék fiú.

Lucietta mint fent

MARGARITA *(Luciettának)* De attól még ésnél kell ám lenni, meg kell, mittudomén, hódítani.
 LUCIETTA Csak egyszer jussunk el odáig!
 MARINA *(Felicének)* Akkor hát? Meglátják egymást ezek a gyerekek?
 FELICE Remélem.
 LUCIETTA Hogyan? Mikor, Felice néném? Mikor, hogyan?
 FELICE Jaj, egyem a szíved, úgy látom, neked égetőbb, mint nekem.
 LUCIETTA Ez csak nem baj?
 FELICE *(mindhármuknak, halkan)* Most figyeljenek! Pillanatokon belül idejön.
 MARGARITA *(hüledezik)* Ide?
 FELICE Ide bizony!
 LUCIETTA *(Margaritának)* Miért ne jöhetne ide?
 MARGARITA Elhallgass, fiam, nem tudod, mit beszélsz.
 Drága Felice, ismeri a férjemet, vigyázzon, nehogy rajtavesztünk.
 FELICE Ugyan, ne aggódjon! Álarcosan jön, női ruhában. Nem fogja a férje felismerni.
 MARINA Remek, remek; ezt jól kitalálta.

MARGARITA Jaj, kedvesem, az én férjem nagyon kiráfinált ember; az, ha mittudomén, észreveszi a dolgot, nekem végem.

LUCIETTA (*vidáman Margaritának*) Nem hallotta? Maskarában jön!

MARGARITA (*Luciettának*) Hagyd el már, te szeleburdi!

LUCIETTA (*Margaritának, sértődötten*) Nőnek lesz öltözve...

FELICE Higgye el, Margarita, nem lesz semmi baj. Bízson bennem, ne féljen! Nemsokára ideér. Ha minket talál, egy kicsit elbeszélgetünk vele, ha meg akkor jön, mikor már asztalnál ülünk, vagy éppen a kegyed férje is ott lesz, akkor csak bízza rám a dolgot. Én majd tudni fogom, mit mondjak. Meglátom, mit lehet tenni. Végére egy futó pillantással is beéred, nem?

LUCIETTA (*Felicének, csalódottan*) Egy futóval?

MARGARITA Egyedül jön?

FELICE Nem, drágám. Egyedül nem jöhet. Gondolja csak meg: álarcosan, női ruhában...

MARGARITA (*Felicének*) Jó, akkor kivel jön?

FELICE (*Margaritának*) Egy idegen úrral. (*Marinának*) Azzal, aki délelőtt itt járt.

MARINA Értem.

MARGARITA Nagy lesz a férjem öröme, hogy, mittudomén, idegenek törnek rá a házban.

FELICE Az úr is maskarában jön.

MARGARITA Csak súlyosbítja a helyzetet. Szó sem lehet róla.

LUCIETTA Jaj, kedves anyám, csak akadékoskodni tud! (*Félre*) A kákán is csomót keres.

MARGARITA Tudom, mit beszélek. Az én férjem, nálam jobban, mittudomén, senki sem ismeri.

FELICE Szakasztott az én esetem, drágám. Az én férjem meg a kegyedé, mint két tojás. De én nem hagyom magam!

MARGARITA Csak irigyelni tudom.

LUCIETTA Kopogtak.

MARGARITA Én nem hallok semmit.

MARINA Szegénykémnek a fülére húzódott a szívdobogás.

FELICE Nézze, drága Margarita, nekem semmi hasznom az egészségből. Marina kedvéért meg ezért a lányért teszem, aki úgy a szívemhez nőtt. De ha kegyed rossz néven veszi...

LUCIETTA Miért venné? Mondjon már valamit, kedves anyám!

MARINA (*Margaritának*) Ne keresse magát, ha már ilyen szépen összejöttünk.

MARGARITA (*Luciettának*) Jó, jó, de ha baj lesz, te vagy a hibás!

LUCIETTA (*Margaritának*) Most se hallja? Én mondtam, hogy kopogtatnak.

MARGARITA Most tényleg kopogtatnak.

LUCIETTA Elaludt a szobalány. Majd én kimegyek.

MARGARITA Hogyne, csak az kéne, én megyek. (*El*)

Kilencedik jelenet

Felice, Marina, Lucietta

LUCIETTA (*Felicének*) Jaj, kedves néném, aztán csak ügyesen!

FELICE Nem szeretnék Margaritának kellemetlenséget okozni.

MARINA Ne is törődjön vele. Ha rajta múlik, sose megy férjhez ez a lány.

LUCIETTA Nem bizony.

FELICE (*Marinának*) Ezt meg hogy érti? Mi baja ezzel a földre szállt angyallal?

MARINA Hát nem látja? Irigyli. Neki öreg férj jutott, a

mostohalányának meg fiatal. Ezt nem tudja elviselni.

LUCIETTA Igen, attól félek, igaza van.

FELICE Hol így beszél, hol amúgy.

MARINA Se igent nem mond, se nemet.

LUCIETTA „Mittudomén, mittudomén”, ebből áll a tudománya.

Tizedik jelenet

Margarita és előbbiek

MARGARITA Felice, drágám, kegyedet...

FELICE Hogy engem?...

MARGARITA Kegyedet két maszka keresi.

LUCIETTA (*boldogan Felicének*) Két maszka keresi!

MARINA (*Felicének*) Csak nem a barátunk?

FELICE (*Marinának*) Könnyen lehet. (*Margaritának*) Engedje be őket!

MARGARITA És ha közben megjön a férjem?

FELICE Ha megjön a férje, majd füllentünk valamit, nem nézi ki belőlem? Hogy, teszem azt, a húgom jött meg Milánóból. A napokban kell érkeznie, bármelyik pillanatban betoppanhat.

MARGARITA És a férfimaszka?

FELICE Ejnye, hát a sógorom!

MARGARITA És mit szól majd a férje?

FELICE A férjem azt mondja, amit én akarok; a pillantásomból is ért.

LUCIETTA Kedves anyám, maradt még?

MARGARITA Micsoda?

LUCIETTA Csomó a kákán.

MARGARITA (*Luciettának*) Megállj csak!... Hát jó; olyan mindegy most már, hogy odakint ácsorognak azok a maszkák vagy idebenn... Végül úgyis a te hátadon csattan az ostor. (*Kiszól*) Kedves maszkák, tessék, kerüljenek beljebb!

LUCIETTA (*félre*) Jaj, de bolondul ver a szívem!

Tizenegyedik jelenet

Filippetto női ruhában, Riccardo gróf és az előbbiek

RICCARDO A legalázatosabb hódolatom a hölgyeknek.

FELICE Isten hozta a maszkákat!

MARGARITA (*tartózkodóan*) Jó napot!

MARINA (*Filippettónak*) Isten hozta, hölgyem!

Filippetto pukedlizik

LUCIETTA (*félre*) Ez igen, ez neveltetés!

FELICE Sétálgatnak, sétálgatnak?

RICCARDO A karnevál meghozza az ember kedvét a szórakozáshoz.

MARINA Lucietta kisasszony, hogy tetszenek kegyednek a maszkák?

LUCIETTA (*szégyenlősen*) Hát, mit mondjak...

FILIPPETTO (*félre*) Ó, de szép! Ó, akár a piros alma!

MARGARITA Bocsánat a kíváncsiságért, kedves maszkák, de ebédelték már?

RICCARDO Én nem.

MARGARITA Ószintén szólva mi is épp asztalhoz ül-nénk.

RICCARDO Nem alkalmatlankodunk tovább.

FILIPPETTO (*félre*) A fene a jó dolgukba! Még meg se néztem rendesen!

RICCARDO (*Filippettónak*) Hölgyem, szabad a karját?

FILIPPETTO (*félre*) Fordulj föl!

MARINA (*Riccardónak és Filippettónak*) Ej, hát hová sietnek?

MARGARITA (*félre*) Mintha máris hallanám annak a vadember férjemnek a hangját.
FELICE (*Filippettónak*) Egy szóra, hölgyem!

Filippetto odamegy Felicéhez

(*Filippettónak, balkan*) Tetszik a lány?
FILIPPETTO (*balkan Felicének*) Tetszik.
FELICE (*mint fent*) Szép?
FILIPPETTO (*mint fent*) De még mennyire!
LUCIETTA (*Margaritának*) Kedves anyám!
MARGARITA Mi az?
LUCIETTA Csak egy pillantást... nem lehetne?...
MARGARITA Foglak, és azonnal kiviszlek innen!
LUCIETTA (*félre*) Csak nyugalom.
MARINA (*Filippettónak*) Maszka, kérem!

Filippetto odalép Marinához

Tetszik a lány?
FILIPPETTO Nagyon.
MARINA (*Filippettónak*) Szokott burnótozni?
FILIPPETTO Igen, asszonyom.
MARINA Akkor parancsoljon.

Filippetto csippent, és fel akarja szippantani

FELICE Álarcban nem fog sikerülni. (*Leveszi róla a maszket*)
LUCIETTA (*lopva megnézi*) Juj, de szép!
MARINA (*Filippettóra*) Ó, micsoda szép lány!
FELICE A húgom.

Lucietta elneveti magát

FILIPPETTO (*félre*) De drága, ahogy nevet!
FELICE (*Filippettónak*) Jöjjön ide, lazítson azon a csuklyán! (*Hátratulja a csuklyáját*)
LUCIETTA (*félre*) Gyógyír a szívemnek.
MARINA (*Filippettóra és Luciettára mutat*) Melyik a szebb lány?

Filippetto elszégyelli magát, lopva Luciettára néz. Lucietta ugyanígy

RICCARDO (*félre*) Felice jóvoltából ma a világ legpazarabb komédiájában volt részem.
MARGARITA (*Luciettának és Filippettónak*) Most már aztán itt az ideje, hogy mittudomén, befejezzük. Elég a mellébeszélésből! Köszönjétek meg a hölgyeknek, hogy kimódolták ezt az embercsempészetet, és bizátozok magatokat az égre, mert ha egymásnak szánt, össze is fog boronálni benneteket.
FELICE Jól van, maszkák, menjetek, mára legyen elég!
FILIPPETTO (*félre*) Nem bírok tőle elszakadni.
LUCIETTA (*félre*) Elrabolta a szívem.
MARGARITA Csakhogy ezen is túl vagyunk!
MARINA (*Filippettónak*) Tedd fel a csuklyád!
FILIPPETTO (*babráll vele*) Könnyű azt mondani.
FELICE Jöjjön, majd én. (*A fejére húzza a csuklyát*)
LUCIETTA (*bangosan felnevet, félre*) Szegény fiú!
A csuklyáját sem tudja feltenni!
FILIPPETTO (*Luciettának*) Kinevet?
LUCIETTA (*nevetve*) Én? Soha!
FILIPPETTO Kis hamis!
LUCIETTA (*félre*) De drága!
MARGARITA Jaj istenem!
FELICE Mi történt?
MARGARITA Jön a férjem.
MARINA Jön bizony, a fene a jódogát, az enyémmel együtt.

FELICE No és: nem megmondtam, hogy a húgom?
MARGARITA Jaj, drágám, ha ez engem hazugságon kap, megnézhetem magam. (*Filippettónak*) Gyorsan, gyorsan, bújjon el abban a szobában! (*Riccardónak*) Uraságod meg a másikban!
RICCARDO Ugyan, mire jó ez?
FELICE Menjen, menjen, Riccardo úr, tegye meg ezt a szívességet!
RICCARDO A kegyed kedvéért... (*Bemegy az egyik szobába*)
FILIPPETTO Legfeljebb hallgatózom. (*Bemegy egy másikba*)
LUCIETTA (*félre*) Reszket a térdem, ezt nem lehet kibírni.
MARGARITA (*Felicének és Marinának*) Én megmondtam!
MARINA (*Margaritának*) Jól van, jól van, semmi baj.
FELICE Miközben mi ebédelünk, ki tudnak surranni.
MARGARITA Hogy lehettem ilyen ostoba?

Tizenkettedik jelenet

Lunardo, Simon, Canciano és előbbieik

LUNARDO Ó, hölgyeim, nagyon megvárakoztattuk kegyelmeteket? Azonnal ebédelünk. Amint Maurizio úr megérkezik, tüstént asztalhoz ülünk.
MARGARITA Maurizio úr itt van...
LUNARDO Csak volt. Akadt egy kis dolga, rögtön visszajön. (*Luciettának*) Te meg mit sápadozol itt, mi történt?
LUCIETTA Semmi. Ki is mehetek, ha akarja.
LUNARDO Nem, nem, maradj csak, lányom, mert ez most a te napod; igaz-e, Simon úr?
SIMON Angyalkám, de kis drága!
LUNARDO (*Cancianónak*) No és uraságodnak hogy tetszik?
CANCIANO Szavamra, megérdemli azt a fiút.
LUCIETTA (*félre*) Sehogy sem múlik ez a reszketés.
FELICE Valami készül, Lunardo úr?
LUNARDO De készül ám!
MARINA Ki vele, hadd halljuk mi is.
MARGARITA (*Lunardónak*) Nyilván én tudom meg utoljára.
LUNARDO Ide figyelj, asszony, ma mondhatod, amit akarsz, nincs kedvem veszekedni. Jókedvemben vagyok, és azt akarom, hogy mindenki örüljön. Lucietta, gyere ide!

Lucietta reszketve odamegy

Mi bajod?
LUCIETTA (*remeg*) Nem tudom.
LUNARDO Lázas vagy? Meglátod, mindjárt elmúlik. A feleségem előtt, aki anyád, helyett anyád, és ezek előtt az úriemberek meg a feleségük előtt közlöm veled a jó hírt: menyasszony vagy.

Lucietta reszket, sír, majd' összeesik

Hé, hé, mi bajod? Sajnálod, hogy férjhez adlak?
LUCIETTA Nem, papa.
LUNARDO Tudod-e, ki a vőlegényed?
LUCIETTA Igen, papa.
LUNARDO (*felháborodottan*) Tudod? Honnan tudod? Ki mondta meg?
LUCIETTA Nem, papa, nem tudok semmit. Bocsásson meg, azt sem tudom, mit beszélek.
LUNARDO Szegény kis báránykám! (*Simonnak és Cancianónak*) Látják, az én nevelésem.

FELICE (*balkan Margaritának*) Hej, pedig ha tudná...
 MARGARITA (*Felícének*) Attól tartok, tudja.
 MARINA (*Margaritának*) Ugyan, sose aggódjon.
 LUNARDO Akkor hát tudják meg, hogy a vőlegény
 Maurizio úr fia, Marina asszony unokaöccse.
 MARINA Nahát! Az unokaöcsém?
 FELICE Mit nem mond!
 MARINA Ennek igazán nagyon örülök.
 FELICE Jobbat keresve se találhatott volna.
 MARINA És mikor lesz az esküvő?
 LUNARDO Ma.
 MARGARITA Maaa?
 LUNARDO Ma bizony, most rögtön. Maurizio úr haza-
 ment a fiáért, elhossa, megebédelünk, aztán hipp-
 hopp megtartjuk a kézfogót.
 MARGARITA (*félre*) Jaj nekem!
 FELICE Ilyen kutyafuttában?
 LUNARDO Az esküvő nem rétestésza.
 LUCIETTA (*félre*) Most már egész testemben reszketek.
 LUNARDO (*Luciettának*) Mi bajod hát?
 LUCIETTA Semmi.

Tizenharmadik jelenet

Maurizio és előbbieik

LUNARDO (*Mauriziának*) Na végre, megjött!
 MAURIZIO (*zaklatottan*) Megjöttem.
 LUNARDO Valami baj van?
 MAURIZIO Megesz a méreg!
 LUNARDO Mi történt?
 MAURIZIO Hazamegyek, keresem a gyereket – sehol.
 Kérdezgetem, mit tudnak róla, hát azt mondják, hogy
 egy bizonyos Riccardo úrral látták, aki Felice
 asszonyhoz bejáratos. (*Felícének*) Ki ez a Riccardo
 úr? Ki ez a vadidegen? Mit akar ez az én fiamtól?
 FELICE A fiáról nem tudok semmit. A vadidegen
 viszont kifogástalan úriember. Jól mondom, Canciano?
 CANSIANO Fogalmam sincs, ki az, és hogy ki a fene
 szabadította ránk. Eddig hallgattam, nyeltem is ele-
 get, hogy legyen meg a kívánságod, és ne veszekedj,
 de most megmondom, hogy az én házamban többé
 semmi keresnivalója. Szélhámos, ez a véleményem.

Tizennegyedik jelenet

Riccardo és előbbieik, majd Filippetto

RICCARDO (*Cancianónak*) Egy kifogástalan úriember
 több tiszteletet érdemel!
 LUNARDO (*Riccardónak*) Uraságod mit keres itt?
 MAURIZIO (*Riccardónak*) Hol a fiam?
 RICCARDO (*Mauriziának*) Odabent.
 LUNARDO Elbűjt a szobában?
 MAURIZIO Hol vagy, te gyalázatos?
 FILIPPETTO (*letérdel*) Jaj, atyámuram, kérem!
 LUCIETTA (*letérdel*) Jaj, atyámuram, könyörgök!
 MARGARITA (*mentegetőzve*) Én nem tudok semmit.
 LUNARDO Megállj, nyomorult, ezt megkeserülöd! (*Meg
 akarja ütni Margaritát*)
 MARGARITA Segítség!
 MARINA Fogják le!
 FILIPPETTO Állítsák meg!
 SIMON Uralkodjék magán!
 CANSIANO Ne bántsa!

*Simon és Canciano kivonszolja Lunardót, mindhár-
 man el*

MAURIZIO (*karon ragadja Filippettót*) Gyere csak,
 gyere, te pernahajder!
 MARGARITA (*karon ragadja Luciettát*) Gyere ide, te
 szégyentelen!
 MAURIZIO (*búzza*) Kifelé!
 MARGARITA (*búzza*) Most velem jössz!
 MAURIZIO (*Filippettónak*) Otthon számolunk.
 MARGARITA (*Luciettának*) Mindez temiatad!

*Filippetto elmenőben odaköszön Luciettának. Lucietta
 elmenőben a fejét öklözi*

FILIPPETTO Szegény kislány!
 LUCIETTA Nekem végem.
 MAURIZIO Kifelé, lódulj! (*Kitaszigálja a fiát*)

Mindketten el

MARGARITA Átkozom a percet, amikor idejöttem ebbe
 a házba. (*Luciettát kilődítja, el*)
 MARINA Jaj, micsoda kavarodás, micsoda bonyodalom!
 Szegény kislány, szegény öcsém! (*El*)
 RICCARDO Mibe kevert engem, asszonyom?
 FILIPPETTO Úriember kegyed?
 RICCARDO Mire véljem a kérdést?
 FILIPPETTO Úriember kegyed?
 RICCARDO Annak tartom magam.
 FELICE Akkor most velem jön.
 RICCARDO Miért?
 FELICE Tisztességes asszony vagyok. Hibáztam, jóvá
 kell tennem.
 RICCARDO De hogyan?
 FELICE Hogyan, hogyan! Ha elmondom, hogyan, vége
 a komédiának. Jöjjön! (*El*)

HARMADIK FELVONÁS

Első jelenet

Lunardo szobája.

Lunardo, Canciano és Simon

LUNARDO A becsületem, hogyúgymondjam, a házam
 jó híre forog kockán. Mit fognak rólam mondani, kér-
 dem én mint tisztességes polgár, mit mondanak ezek
 után Lunardo Crozzoláról?
 SIMON Nyugodjék meg, kedves komám. Uraságod
 nem tehet róla. A nők a hibásak; büntesse meg őket,
 és ország-világ előtt tisztázta magát.
 CANSIANO Úgy van, példát kell statuálni. Be kell törni
 ezeket a gőgös asszonyokat, és meg kell mutatni a
 férfiaknak, hogyan leckéztessék meg őket.
 SIMON És akkor mondják ránk, hogy bugrisok va-
 gyunk.
 CANSIANO És akkor mondják ránk, hogy vademberek
 vagyunk.
 LUNARDO Mindennek a feleségem az oka.
 SIMON Büntesse meg!
 LUNARDO Meg az a kis majom fruska!
 CANSIANO Fegyelmezze meg!
 LUNARDO (*Cancianónak*) Persze uraságod felesége
 bujtogatja őket!
 CANSIANO Meg fogja kapni a magáét.
 LUNARDO (*Simonnak*) És uraságodé is egy követ fúj
 velük.
 SIMON Az enyém is megkeserüli.
 LUNARDO Kedves barátaim, vegyük fontolóra, beszél-
 jük meg a dolgot. Az a kérdés, mitévők legyünk. A
 lányommal, hogyúgymondjam, egyszerű lesz, azt
 már kigondoltam, elhatároztam. Házasságról ezek
 után szó sem lehet. Letehet róla egyszer s minden-

korra. Elküldöm valami isten háta mögötti zárdába, és leveszem róla a kezem. De mi legyen az asszonyokkal? Őket hogyan szedjük ráncba?

CANCIANO Őszintén szólva tanácstalan vagyok.

SIMON Legokosabb volna őket zárdába zárni, és megszabadulni tőlük.

LUNARDO (*Simonnak*) Ezzel inkább magunkat büntetnénk, mint őket. Először is, hogyúgymondjam, drága mulatság volna, mert akárhogy vesszük, költségei vannak; aztán meg öltöztetnünk is jobban kéne őket, mint otthon, és szórakozásuk, szabadságuk is több volna nekik odabent, mint idehaza. Jól mondom?

SIMON De még mennyire! Kivált uraságodnál és nálam, mert mi aztán nem engedjük olyan lazára a gyepelőt, mint Canciano komám.

CANCIANO Elismerem, igaza van. Mi lenne, ha bezárnánk őket egy szobába, ahonnan csak nagy ritkán, sátoros ünnepeken engednénk ki, de aztán rögtön vissza is záránk őket, hogy ne mutogassák magukat, és ne beszélhessenek senkivel?

SIMON Asszonyt bezárni? Hogy ne beszélhessen senkivel? Ebbe a fehérnép három nap alatt belepusztul.

CANCIANO No és aztán?

LUNARDO Melyik férj meri ezt megtenni? Arról nem is beszélve, hogy ha a szülők megtudják, elszabadul a pokol, világga kürtölik a dolgot, az asszonyt kiszabadítják, és mindennek elmondanak bennünket.

SIMON Ha meg jószántából vagy kínjában enged nekik az ember, a fejére nőnek.

CANCIANO Nekem mondja?

LUNARDO A legokosabb volna, hogyúgymondjam, jól elagyabugyalni őket.

SIMON Úgy van, amúgy istenigazából, az emberek meg mondjanak, amit akarnak.

CANCIANO És ha visszaütnek?

SIMON Bizony nincs kizárva.

CANCIANO Tudom, mit beszélek.

LUNARDO Hát akkor megnézhetjük magunkat.

SIMON Meg aztán vannak, akik verik a feleségüket, de betörni úgy se tudják. Csak a dacot hozzák ki belőle. Másképp nem boldogul az ember, csak ha agyoncsapja őket.

LUNARDO Agyoncsapni talán túlzás...

CANCIANO Túlzás, persze, hiszen ha bevalljuk, ha nem, asszony nélkül nem tudunk meglenni.

SIMON Egy jóra való, nyugodt, engedelmes feleség, mindig arra vágytam...

LUNARDO Nekem volt hozzá szerencsém. Szegény első feleségem az volt, valóságos angyal. De ez? Áspiskígyó!

CANCIANO És az enyém? Mindig neki van igaza.

SIMON Én se megyek semmire az enyémmel, akárhogy veszekszem, akárhogy kiabálok vele.

LUNARDO Bajnak baj ez mind, de ki lehet bírni; ami viszont most történt, az már, hogyúgymondjam, túl-megy minden határon. Fogalmam sincs, hogy tisztázom magam.

SIMON Küldje haza az asszonyt az anyjához.

LUNARDO Isten őrizz! Hogy szégyenbe hozzon?

CANCIANO Küldje le vidékre!

LUNARDO Az még rosszabb: négy nap alatt elherdálja a vagyonomat.

SIMON Keressen valakit, aki hatni tud rá.

LUNARDO Á, nem hallgat az senkire.

CANCIANO Zárja el a ruháit, zárja el az ékszereit, legyen vele szigorú, ijesszen rá!

LUNARDO Próbáltam én – csak rontottam a helyzeten.

SIMON Értem. Hát akkor csak egyet tehet, komám.

LUNARDO Mit?

SIMON Elfogadja úgy, ahogy van.

CANCIANO Magam is azt hiszem, nincs más választása.

LUNARDO Igen, belátom én, hogy nincs mit tenni, ha egyszer ilyennek született. Már hozzáédzettem a gyomromat; de amit most művelt, az több a soknál. Hírbe hozni egy jó házból való kislányt? Becsépészní a szerelmesét a házba? Rendben van, éppen őt szemeltem ki férjének, de mit tudhatott az asszony, hogyúgymondjam, a szándékaimról? Nem azt mondom, céloztam a dologra. De ha közben meggondolom? Vagy nem tudunk megegyezni? Elodázhattam volna a döntést hónapokig, évekig is. Ő meg beengedi nekem a házba? Álarcosan? Titokban? Kimódolja, hogy meglássák egymást? Összeereszti őket? Az én kislányommal? Ezzel az ártatlan kis galambfiókkal? Betelt a pohár: ezért megkapja a magáét, kerül, ami-be kerül.

SIMON Mindennek Felice asszony az oka.

LUNARDO (*Cancianónak*) Úgy bizony, uraságod hóbortos felesége.

CANCIANO Elismerem. Keservesen meg fogja bántani.

Második jelenet

Felice és előbbieik

FELICE Mélyen tisztelt uraim, köszönet a szíves fogadtatásért.

CANCIANO Mit akarsz te még itt?

LUNARDO Mit keres még kegyed a házamban?

SIMON Valami újabb szép jelenetre készül?

FELICE Csodálkoznak, miért vagyok még itt? Jobb szeretnék, ha már elmentem volna? Azt hitted, Canciano, elmentem az idegen úrral?

CANCIANO Azt próbáld meg, megnézheted magad.

FELICE Volt már rá példa, hogy a távollétedben fogadtam? CANCIANO Addig éltél volna!

FELICE Mégis azt hitted, hogy elmentem vele.

CANCIANO Persze, mert annyi kis eszed van!

FELICE (*félre*) Most nagylegény, mert érzi maga mögött a csordát.

SIMON (*halkan Lunardónak*) Beijedt az asszonyka.

LUNARDO (*halkan Simonnak*) Igaza van az urának, hogy akkora száját nyitott.

CANCIANO Gyerünk, asszony, hazafelé!

FELICE Türtőztess már magad!

CANCIANO Csodálom, hogy még volt képed idejönni.

FELICE Miért, mit követtem el?

CANCIANO Ne akard, hogy kimondjam.

FELICE Csak bátran, ki vele!

CANCIANO Gyerünk haza!

FELICE Nem megyek.

CANCIANO (*fenyegetően*) Velem jössz, adta teremtette!

FELICE Teremtettézní én is tudok. Mire véljem ezt a hangot? Talán a szemétdombról szedtél föl? Nem vagyok a cseléded. Való egy finom hölgygel így beszél-ni? A feleséged vagyok; kérdőre vonni jogod van, de sértegetni nem hagyom magam. Én megadom neked a tiszteletet, de viszont is elvárom. Mióta a férjem vagy, ilyen hangon még nem beszéltél velem. Mi ez a fenyegetőzés? Mi ez a teremtettézés? Mi az, hogy kezet emelsz rám? Engem akarsz megfenyegetni? Egy tisztességes asszonyt? Tán csak nem az urak bősítet-tek így fel? Ők javasolták, hogy így kell bántani velem? Tőlük tanultad ezt a szemédséget?... Ha úriember vagy, viselkedj tisztességesen, figyelmeztess a hibám-ra, de ne gorombáskodj itt nekem, ne fenyegetőzz, ne teremtettézz, és válogasd meg a szavaidat! Megér-tetted, Canciano? És uralkodj magadon, ha tőlem el-várod.

Canciano szóhoz se jut

SIMON (*Lunardónak*) Mit szól hozzá, hogy felvágták a nyelvét!

LUNARDO (*Simonnak*) De el tudnám kapni a gigáját! Ez a málészájú meg csak hallgat.

SIMON (*Lunardónak*) Mit csináljon? Nem mehet fejfel a falnak.

FELICE Canciano, egy szavad sincs?

CANCIANO Beszéljen, akinek több a sütnivalója!

FELICE Ciceróhoz méltó szentencia! Az uraké a szó.

LUNARDO Tőlem ne várjon véleményt, kedves asszonyom.

FELICE Pedig éppen azért jöttem vissza; tudom, hogy panaszkodnak rám, hát hallani szeretném. Velem veszekedjék, Lunardo úr, ne a férjemet uszítsa! Sorolja el az érveit, és ha meg tud győzni, megadom magam; de emlékezzen rá, hogy férj és feleség közt ellentétet szítani nagy bűn, már-már megbocsáthatatlan, és amit magadnak nem kívánsz, felebarátodnak se tedd, ez Simon úrnak is szól, aki, ha úgy hozza a helyzet, az ördög bőrébe is belebújik. Mindkettejükhöz beszélek, és ami a szívemen, a számon. Tisztességes asszony vagyok, s ha bármi kifogásuk van ellenem, most tessék megmondani!

LUNARDO Mondja, kedves asszonyom, ki engedte be azt a fiút a házba?

FELICE Én. Én engedtem be.

LUNARDO Le a kalappal, asszonyom!

SIMON Remek!

CANCIANO Csak dicsekedj vele, nagyon szép dolog volt!

FELICE Nem dicsekszem; tudom, hogy jobb lett volna, ha nem teszem. De nem ártottam senkinek.

LUNARDO És ki engedte meg kegyednek, hogy fölbiztassa a fiút?

FELICE Uraságod felesége.

LUNARDO A feleségem? Beszélte vele? Megkérte őt? Vagy ő mondta, hogy jöjjön csak nyugodtan az a fiú?

FELICE Nem; Marina szólt.

SIMON A feleségem?

FELICE Uraságod felesége.

SIMON Ó kérte meg az idegen urat, hogy legyen a kísértője?

FELICE Nem, uram, az idegent én kértem meg.

CANCIANO (*felháborodottan*) Te?

FELICE (*Cancianónak, mérgesen*) Én bizony.

CANCIANO (*félre*) Ó, micsoda bestia! Ilyent még nem hordott a hátán a föld!

LUNARDO De miért volt erre szükség? Miért kellett idehozni? Miért avatkozott a dologba Marina asszony? És miért egyezett bele a feleségem?

FELICE Miért, miért? Hát ide figyeljen: elmondom sorjában, mi történt. Hallgasson végig, ne vágjon közbe. Ha hibáztam, hibáztasson, ha igazam van, adjon igazat. De egyvalamit, uraim, hadd bocsátok előre. Ne sértődjenek meg, és ne vegyék rossz néven. Uraságtok túlságosan keményfejúek, túlságosan elvadultak. Olyan furcsán és lehetetlenül viselkednek a nőkkel, a feleségükkel, a lányukkal, hogy uraságtokat soha nem fogják szeretni. Kénytelenségből persze szót fogadnak, de csak szenvednek megalázó helyzetükben, s uraságtokat nem férjnek, nem apának, hanem barbárnak, vadállatnak, rabszolgahajcsárnak fogják tekinteni. S most térjünk a tárgyra! Lunardo úr, ugye férjhez akarja adni a lányát, de nem mondja meg neki, nem akarja az orrára kötni, be sem mutatja neki a jövődöbelijét – tetszik, nem teszik, hozzá kell mennie. Abban egyetértek, hogy fiatal lányokhoz nem illik a szabados viselkedés, s hogy a férjválasztás az apjuk dolga, s hogy az apjuknak engedelmességgel tartoznak; de nem lehet egy lány nyakába köteleket vetni azzal, hogy márpedig, lányom, ehhez és ehhez mégis feleségül és punktum! (*Lunardónak*) Urasá-

godnak egy szem lánya van, volna szíve feláldozni? Jó, rendes a fiú, jóra való, fiatal, nem is csúnya – megtetszhet a lányának. De biztos benne uraságod, hogy meg is tetszik neki? És ha nem tetszik meg? Milyen élete lesz egy háziasan nevelt lánynak egy olyan férj mellett, aki egy, „hogyúgymondjam”, rigolyás, goromba apára ütött, amilyen uraságod is? Nagyon is jól tettük, hogy megszerveztük ezt a találkozást. Uraságod felesége szíve szerint megetté volna, de nem volt hozzá bátorsága. Marina kért meg, hogy segítsék. Az én ötletem volt a maskara, az én kedvemért jött ide az idegen úr. Látták egymást, egymásba szerettek, boldogok. Uraságodnak most örülnie kellene, meg kellene nyugodnia. Uraságod felesége bocsánatot, Marina dicséretet érdemel. Engem csak a jó szándék vezérelt. Ha uraságtok emberek, lássák be az igazamat, ha barbárok, tájékozzanak. A lány becsületén nem esett csorba, a fiú nem követett el hibát, mi tisztességes asszonyok vagyunk. Védőbeszédemet befejeztem; hagyják tehát jóvá a házasságot, és bocsássák el az ügyvédet.

Lunardo, Simon és Canciano némán összenéznek

(*Félre*) Most megkaptátok a magatokét!

LUNARDO Mit szól hozzá, Simon úr?

SIMON Én a magam részéről jóváhagyom.

CANCIANO Én sem szavazok ellene.

LUNARDO Én meg azt mondom, nem lesz ebből semmi.

FELICE Miért?

LUNARDO Mert a fiú apja, hogyúgymondjam...

FELICE A fiú apjához, „hogyúgymondjam”, épp most ment el a gróf úr, aki nagyon pártolná az ügyet, mert úgy véli, hogy akaratlanul is ő okozta a bajt. Bántja a dolog, jóvá akarja tenni. Finom ember, jól bánik a szóval, biztosra veszem, hogy Maurizio úr nem tud neki nemet mondani.

LUNARDO Most mit csináljunk?

SIMON Kedves barátom, annyiszor meghánytuk-vetettük mi már ezt. Egyvalamit tehetünk: elfogadjuk a helyzetet, ahogy van.

LUNARDO És a szégyen?

FELICE Miféle szégyen? A házasság a legmakacsabb szégyenfoltot is kiveszi.

CANCIANO Ide hallgasson, Lunardo úr: Felicének is megvannak a hibái, de meg kell hagyni, néha fején találja a szöveget.

FELICE Ugye, ugye, Canciano?

LUNARDO Szóval mitévők legyünk?

SIMON Először is azt mondanám, ebédeljünk meg!

CANCIANO Helyes! Ez az ebéd közben mintha teljesen elfelejtődött volna.

FELICE Aki megrendelte, nem felejt el. Kitolódott kissé, de elmaradni nem fog. Lunardo úr, ha nyugodtan akar enni, fogadjon meg egy tanácsot: hívja be a feleségét és a lányát, beszéljen velük, zsörtölődjék, ahogy szokott, de tudja a mértéket! Aztán várjuk meg Riccardo urat, és ha a fiú megérkezik, legyen meg az a kézfogó.

LUNARDO Ha bejön a feleségem meg a lányom, attól tartok, nem tudom türtőztetni magam.

FELICE Rendben van, tombolja ki magát. Így jobb?

CANCIANO Hívassuk be őket!

SIMON Az én feleségemet is.

FELICE Majd én szólok nekik. (*Kiszalad*)

Harmadik jelenet

Lunardo, Canciano, Simon

LUNARDO (*Cancianónak*) Uraságod feleségében egy

prókátor veszett el.
 CINCIANO Most hallhatta. Ezek után ne mondja nekem, hogy anyámasszony katonája vagyok, ha néha hagyom magam az orromnál fogva vezetni. Ha kinyitom a szám, tart nekem egy védőbeszédet, és csak bólogatni tudok.
 SIMON Ravasz portéka az asszony! Szépszerével vagy erőszakkal, de keresztülviszi az akaratát.
 LUNARDO Ha az ember szóhoz hagyja jutni, vége; már csak neki lehet igaza.

Negyedik jelenet

Felice, Marina, Margarita, Lucietta és előbbieik

FELICE (*Lunardónak*) Nézze csak, nézze: szánják-bánják bűnüket, és uraságod bocsánatát kéri.
 LUNARDO (*Margaritának*) Szabad ilyet csinálni?
 FELICE (*Lunardónak*) Ne őt okolja, én vagyok a hibás.
 LUNARDO (*Luciettának*) Tudod-e, mit érdemelnél, te kis haszontalan?
 FELICE (*Lunardónak*) Nekem mondja, én tartozom számadással.
 LUNARDO (*Margaritának és Luciettának*) Férfiakat hozni a házamba? Szeretőköt rejtegetni?
 FELICE (*Lunardónak*) Velem kiabáljon, én vagyok az oka.
 LUNARDO (*Felícének*) Kegyed is megéri a pénzét!
 FELICE (*Lunardónak, csúfolódva*) „Hogyúgymondjam”...
 CINCIANO (*Lunardónak*) Hogy beszél uraságod a feleségemmel?
 LUNARDO (*Cancianónak*) Ne haragudjék, kedves barátom. Elragadt az indulat.

Margarita tördeli a kezét. Lucietta sír

MARGARITA Mit mondott rólunk, Felice? Így tisztázott bennünket?
 SIMON (*Marinának*) Te is megérdemelnéd a magadét.
 MARINA Én akár haza is mehetek.
 FELICE Ne, ne, megálljon! Szegény Lunardo úrban benne szorult egy kis méreg, csak azt akarta kiereszteni. Különbén mindent megbocsát, és ha visszajön a fiú, örömmel egyezik bele a házasságba; jól mondom, Lunardo úr?
 LUNARDO (*nyersen*) Hogyne, persze.
 MARGARITA Ha tudnád, drága jó uram, min mentem keresztül! Hidd el, nem tudtam semmiről. Mikor a maszkák idejtek, be sem akartam őket engedni. Mindennek... mindennek...
 FELICE Mindennek én vagyok az oka, mi kell még?
 MARINA (*balkan Luciettának*) Mondj már te is valamit!
 LUCIETTA Kedves papa, bocsánatot kérek. Nem én vagyok a hibás...
 FELICE Hanem én, nem győzöm szajkózni.
 MARINA Őszintén szólva nekem is volt benne részem.
 SIMON (*Marinának, gúnyosan*) Tudjuk, mennyi kis eszed van.
 MARINA Hát több, mint neked, az biztos.
 FELICE (*kinéz*) Valaki jön.
 MARGARITA (*Felícének*) Ők azok.
 LUCIETTA (*vidáman, félre*) A vőlegényem!
 LUNARDO Mi az? Ki az? Ki jött? Férfiak? (*A nőknek*) A nők most menjenek ki!
 FELICE Nézenek oda! Mit csináljunk? Fél, hogy megesszünk bennünket? Vagyunk itt négyen, ha jól számolok. És itt van uraságod is. Engedje csak szépen be őket!
 LUNARDO Nocsak, talán kegyed parancsol?
 FELICE Én parancsolok.

LUNARDO Azt az idegent nem akarom itt látni. Ha ő bejön, én kimegyek.
 FELICE Mi kifogása ellene? Tisztességes úriember.
 LUNARDO Bánom is én, akárki, a színét se akarom látni. A feleségem és a lányom nincsenek idegenhez szokva.
 FELICE Legföljebb erőt vesznek magukon, ugye?
 MARGARITA Ó, én igen.
 LUCIETTA Ó, én is.
 LUNARDO (*csúfolódik*) Ó, én igen, ó, én is. (*Felícének*) Megmondtam, hogy nem akarom itt látni.
 FELICE (*félre*) Jaj, micsoda megátalkodott, barbár szerzet ez! (*Megindul kifelé*) Jól van, jól van, mindjárt elküldöm.
 LUCIETTA (*félre*) Bánom is én. Csak az az egy bejöhessen!

Utolsó jelenet

Maurizio, Filippetto és az előbbieik

MAURIZIO (*visszafogottan*) Tiszteletem.
 LUNARDO (*nyersen*) Jó napot.

Filippetto lopva üdvözlí Luciettát; Maurizio észreveszi, Filippetto úgy tesz, mintha mi sem történt volna

FELICE Maurizio úr, hallotta, mi is történt valójában?
 MAURIZIO Engem jelen pillanatban nem az érdekel, hogy mi volt, hanem hogy mi lesz. Lunardo uram, mit gondolt?
 LUNARDO Azt gondolom, hogy jól nevelt fiatalemberek, hogyúgymondjam, nem csavarognak maskarában, és főleg nem törnek be, hogyúgymondjam, tisztességes kisasszonyok otthonába!
 MAURIZIO Igaza van. (*Filippettónak*) Gyerünk innen, fiam!

Lucietta keservesen sírva fakad

LUNARDO Most mit bögsz, te szerencsétlen?
 FELICE Lunardo úr, ez, „hogyúgymondjam”, szégyen. Felnőtt ember uraságod vagy éretlen tacsó? Hol így beszél, hol úgy.
 MARINA (*Lunardónak*) Álljon meg a menet! Egyszer már a szavát adta, nemde? Szerződést kötött! Mi akar ez lenni? Mi történt? Talán megszőktette a lányt? Szégyent hozott a házra? Most mit gyerekeskedik? Mit húzza az orrát? Mit fölényeskedik?
 MARGARITA (*Lunardónak*) Ehhez már nekem is van egy-két szavam. Nekem nem tetszett, hogy a fiatal ember idejön, rosszul is tette, hogy idejött – de ha már amúgy is megkötötték a szerződést?... Egy darabig nem akartam beleszólni a dologba, de a történet után azt mondom, igenis vegye el a lányt és vigye!
 LUNARDO Vegye, vigye a lányt, csináljon, amit akar, nekem mindegy, torkig vagyok.

Lucietta és Filippetto örömben felugranak

MAURIZIO (*Lunardónak*) Ilyen dühvel kell egy lányt kiházásítani?
 FELICE Ha dühös, az az ő baja. Nem az ő esküvője.
 MARGARITA Vallj színt, Lunardo, akarod te ezt a házasságot?
 LUNARDO Várj egy kicsit, hadd párologjon el a mérgem.
 MARGARITA Jól van, hiszen megértlek én, kedves férj-uram. Ismerem a természetet: derék ember vagy, gyengéd, mittudomén, jószívű, csak egy kissé akadémikus. Ezúttal volt is rá okod, de már a lányod is, én is bocsánatot kértünk. Hidd el, sok kell ahhoz, hogy

egy nő megalázkodjék. Én mégis megteszem, mert szeretlek téged is meg ezt a lányt is, bár ő a viláért sem ismerné el soha. Mindenemet odaadnám értetek; ha a családi békéről van szó, nekem semmi se drága; teljesítsd a lányod kívánságát, mentsd meg a házad jó hírét, és higgadj végre le; én meg ha méltatlan vagyok is a szerelmedre, nem zúgolódom, beérem azzal, amit a férjem, a sorsom vagy a balszerencsém tartogat nekem.

LUCIETTA *(sírva)* Kedves anyám, az Isten áldja meg, kegyedtől is bocsánatot kérek minden szavamért és tettemért.

FILIPPETTO *(félre)* Még engem is megríkatott.

Lunardo a szemét törölgeti

CANCIANO Látja, Lunardo uram? Mikor egy nő így beszél, a férfiember le van fegyverezve.

SIMON Ha így, ha úgy, de eléri, amit akar.

FELICE Akkor hát, Lunardo úr?...

LUNARDO *(ingerülten)* Győzze már kívámi!

FELICE *(félre)* Valóságos tánc- és illemtanár.

LUNARDO *(gyengéden)* Lucietta!

LUCIETTA Tessék, papa.

LUNARDO Gyere ide!

LUCIETTA *(odasomfordál)* Itt vagyok.

LUNARDO Férjhez akarsz menni?

Lucietta pironkodik, de nem szól

(Türelmetlenül) Férjhez akarsz menni, igen vagy nem?

LUCIETTA *(remegve, hangosan)* Igen, papa, igen.

LUNARDO Láttad a völgyenyedet?

LUCIETTA Igen, papa.

LUNARDO Maurizio úr!

MAURIZIO *(gorombán)* Mit akar?

LUNARDO Ejnye, kedves barátom, mivel érdemeltem

ki ezt a, hogyúgymondjam, nyers hangnemet?

MAURIZIO Ne kényeskedjék, tessék, mit akar?

LUNARDO Ha nincs ellene kifogása, hozzáadom a lányomat uraságod fiához.

A két szerelmes majd kiugrik a bőréből

MAURIZIO Ez a betyár nem érdemli meg.

FILIPPETTO *(könyörgőre fogja)* Atyámuram...

MAURIZIO *(rá se néz)* Való ilyet csinálni?

FILIPPETTO *(mint fent)* Atyámuram...

MAURIZIO Szó sem lehet róla.

FILIPPETTO *(megtántorodik, beleszédül)* Jaj nekem!

LUCIETTA Segítség, összeesik!

FELICE *(Maurizióknak)* Uraságodnak kőből van a szíve.

LUNARDO Nagyon helyes, csak mutassa meg neki!

MAURIZIO *(Filippettónak)* Gyere ide!

FILIPPETTO Itt vagyok.

MAURIZIO Megbántad legalább?

FILIPPETTO Meg, atyámuram, teljes szívemből.

MAURIZIO Vésd az eszedbe, hogy ha megnősülsz, nekem akkor is engedelmességgel tartozol, akkor is én fogom megmondani, mit csinálsz.

FILIPPETTO Igenis.

MAURIZIO Akkor hát, Lucietta kisasszony, leányomul fogadom kegyedet; te pedig add a kezéd, a jóisten

áldjon meg!

FILIPPETTO *(Simonnak)* Azt meg hogyan kell?

FELICE Jaj, hát nyújtsa oda a kezét, így ni!

MARGARITA *(félre)* Szegény fiú!

Lunardo a könnyeit törölgeti

Simon úr és Canciano úr lesznek a tanúk.

SIMON Meg majd a kereszta pák is.

Filippetto nevet, Lucietta elpirul

LUNARDO Jól van, gyerekek, csak vidáman! Itt az ideje asztalhoz ülni.

FELICE Mondja, kedves Lunardo úr, mi legyen azzal az idegen úrral, aki a kérésemre odakint ácsorog? Ő beszélt Maurizio úrral, ő hívta ide. Az illendőség úgy kívánná...

LUNARDO Most ebédelünk.

FELICE Hívja meg őt is!

LUNARDO Van eszemben!

FELICE Látja? Ez a megátalkodottság, ez a durvaság az oka ennek az egész mai felfordulásnak, és uraságtok – mind a hárman mégpedig, mert mindhármukról beszélek – ettől olyan lobbanékonyak, gyűlölködők, összeférhetetlenek és nevetségesek. Legyenek egy kicsit udvariasabbak, közvetlenebbek, emberségebbek! Vizsgálják meg közelebbről, mit csinált a feleségük, és ha rendjén valónak találják, engedjenek neki néha, tűrjenek el ezt-azt! Az az idegen gróf kifogástalan, tisztességes, finom úriember; semmi kivét-nivaló nincs abban, hogy elfogadom a társaságát; a férjem is tud róla, mutatkozik vele; beszélgetünk, semmi több... Ami meg az öltözködést illeti: ha nem fut minden divat után, ha nem szórja a pénzt, igenis járjon csinosan az asszony! És végül ha békében akarnak uraságtok élni, ha jóban akarnak lenni az asszonnyal, férjhez méltón és ne vadállat módjára viselkedjenek; parancsoljanak, de ne zsarnokoskodjanak – és szeressenek, ha szeretetre vágyanak.

CANCIANO Meg kell hagyni, nagy szónok az asszony!

SIMON Akkor hát mi legyen?

LUNARDO Uraságod hogy látja?

SIMON Engem meggyőzött.

LUNARDO *(Margaritának)* Hívd be azt a külföldi urat!

MARGARITA Na hála istennek! Remélem, okult a leckéből.

MARINA *(Filippettónak)* És te, öcsém, hogy bánsz majd a feleségeddel?

FILIPPETTO Előírásosan – Felice asszony szerint.

LUCIETTA Ó, énnekem mindenhogyan jól van.

MARGARITA Csak akkor húzod az orrod, ha nem patyolat a kezelő.

LUCIETTA Jaj, hát még mindig nem bocsátotta meg?

FELICE Most már elég! Menjünk ebédelni, legfőbb ideje. És hacsak nem vadat készített Lunardo úr szakácsa, ma nem lesz vad sem az asztalon, sem az asztal körül. Mindannyian háziasított, szívbéli jó barátok vagyunk. Együnk-igyünk, mulassunk hát, és koccintsunk mindazok egészségére, akik voltak olyan jók, hogy udvariasan meghallgattak, elviseltek és megértettek bennünket.

Vége